

Ustawa
z dnia 2007 r.
o finansach publicznych

Dział I. Przepisy ogólne

Rozdział 1. Zakres ustawy i podstawowe definicje

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zakres i organizację sektora finansów publicznych, w tym organizację i zasady działania jednostek sektora finansów publicznych:
  - a) jednostek budżetowych,
  - b) agencji wykonawczych,
  - c) państwowych funduszy celowych;
- 2) zasady finansów publicznych, w tym sposoby zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych;
- 3) zasady i tryb kontroli procesów związanych z gromadzeniem, rozdysponowaniem i wydatkowaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem;
- 4) zasady zarządzania państwowym długiem publicznym oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne;
- 5) zakres i szczegółowość oraz zasady i tryb planowania, uchwalania i wykonywania budżetu państwa;
- 6) zakres i szczegółowość oraz zasady i tryb planowania, uchwalania i wykonywania budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 7) szczególne zasady rachunkowości, planowania i sprawozdawczości obowiązujące w sektorze finansów publicznych;
- 8) zasady gospodarowania środkami publicznymi pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz z innych źródeł zagranicznych;
- 9) zasady i tryb kontroli finansowej oraz audytu w jednostkach sektora finansów publicznych.

Art. 2.

1. Przepisy ustawy stosuje się do:
  - 1) jednostek sektora finansów publicznych;
  - 2) innych jednostek organizacyjnych, w zakresie, w jakim wykorzystują środki publiczne lub dysponują tymi środkami.
2. Przepisy ustawy dotyczące sposobu wykorzystania środków publicznych, kontroli i sprawozdawczości, stosuje się również do jednostek organizacyjnych, korzystających ze środków publicznych.

Art. 3.

Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków tych jednostek.

Art. 4.

Ilekcroć w ustawie jest mowa o:

- 1) budżecie – rozumie się przez to budżet państwa i budżet jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) długu Skarbu Państwa - rozumie się przez to wartość nominalną zadłużenia Skarbu Państwa;
- 3) dotacjach – rozumie się przez to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki przekazywane na podstawie odrębnych ustaw z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych;
- 4) dotacjach celowych – rozumie się przez to dotacje na finansowanie lub dofinansowanie określonych wydatków niezbędnych do wykonania wskazanego zadania publicznego;
- 5) dotacjach podmiotowych – rozumie się przez to dotacje przekazywane na dofinansowanie działalności bieżącej podmiotu wskazanego ustawowo lub w umowach międzynarodowych;
- 6) dotacjach przedmiotowych – rozumie się przez to dotacje przeznaczone na dopłaty do określonych rodzajów wyrobów lub usług, kalkulowane według stawek jednostkowych;
- 7) dotacjach rozwojowych – rozumie się przez to środki przeznaczone na realizację programów lub projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa oraz z niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA): Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarskiego Instrumentu Finansowego lub innych środków;
- 8) instytucji pośredniczącej – rozumie się przez to instytucje pośredniczące,

- o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658), zwanej dalej „ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju”;
- 9) instytucji zarządzającej – rozumie się przez to instytucje zarządzające, o których mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
  - 10) jednostkach samorządu terytorialnego – rozumie się przez to gminy, powiaty i województwa;
  - 11) Ministrze Finansów – rozumie się przez to odpowiednio ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;
  - 12) Ordynacji podatkowej – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.¹⁾);
  - 13) państwowym długiem publicznym - rozumie się przez to wartość nominalną zadłużenia jednostek sektora finansów publicznych ustaloną po wyeliminowaniu wzajemnych zobowiązań pomiędzy jednostkami tego sektora;
  - 14) programach operacyjnych – rozumie się przez to programy operacyjne, o których mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
  - 15) prawie zamówień publicznych – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163, Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 427 i Nr 82, poz. 560);
  - 16) sprawozdaniu finansowym – rozumie się przez to sprawozdania finansowe sporządzane na podstawie ustawy, o której mowa w pkt 19;
  - 17) ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.²⁾);
  - 18) ustawie o poręczeniach i gwarancjach – rozumie się przez to ustawę z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689, z późn. zm.³⁾);
  - 19) ustawie o rachunkowości – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.⁴⁾);

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199 oraz z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1462 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 94, poz. 651.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 123, poz. 1291, Nr 145, poz. 1537 i Nr 281, poz. 2785 oraz z 2005 r. Nr 78, poz. 684 i Nr 183, poz. 1538.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324, Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959,

- 20) zarządzie jednostki samorządu terytorialnego lub zarządzie – rozumie się przez to:
- a) w gminie – wójta (burmistrza lub prezydenta miasta),
  - b) w powiecie – zarząd powiatu,
  - c) w województwie – zarząd województwa,
  - d) w związku jednostek samorządu terytorialnego – zarząd.

Art. 5.

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności:

- 1) gromadzenie dochodów i przychodów publicznych;
- 2) wydatkowanie środków publicznych;
- 3) finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa;
- 4) finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne;
- 6) zarządzanie środkami publicznymi;
- 7) zarządzanie długiem publicznym;
- 8) rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Rozdział 2. Organizacja i formy organizacyjno-prawne sektora finansów publicznych

Art. 6.

Sektor finansów publicznych tworzą:

- 1) organy władzy publicznej;
- 2) organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;
- 3) organy administracji rządowej;
- 4) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki;
- 5) jednostki budżetowe;
- 6) agencje wykonawcze;
- 7) państwowe fundusze celowe;
- 8) uczelnie publiczne;
- 9) państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz państwowe instytucje filmowe;
- 10) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 11) Narodowy Fundusz Zdrowia;
- 12) Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne;

Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546, Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540.

- 13) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne, których zadania są określone ustawowo i są finansowane ze środków publicznych, z wyłączeniem jednostek badawczo-rozwojowych, przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego;
- 14) Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
- 15) Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dr. Jana Sehna w Krakowie.

Art. 7.

Jednostki sektora finansów publicznych mogą być tworzone w formach określonych w niniejszym rozdziale oraz na podstawie odrębnych ustaw jako państwowe lub samorządowe osoby prawne.

Art. 8.

1. Jednostki budżetowe, agencje wykonawcze i państwowe fundusze celowe działają na zasadach określonych w niniejszej ustawie.
2. Jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 6 pkt 8 – 15, działające na podstawie odrębnych ustaw, stanowiących podstawę ich utworzenia, stosują odpowiednio odnoszące się do nich przepisy niniejszej ustawy.

Art. 9.

1. Jednostkami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności.
3. Jednostka budżetowa prowadzi gospodarkę finansową według zasad określonych w ustawie.
4. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej „planem finansowym jednostki budżetowej”.
5. Plan finansowy jednostki budżetowej ustala kierownik jednostki budżetowej na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 10.

1. Jednostki budżetowe, z zastrzeżeniem odrębnych przepisów, tworzą, łączą, przekształcają w jednostkę o innej formie organizacyjno-prawnej i likwidują:
  - 1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych przepisów - państwowe jednostki budżetowe;

- 2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego - gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.
2. Tworząc jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 1, nadaje jej statut oraz określa mienie przekazywane tej jednostce w zarząd.
3. Likwidując jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 1, określa przeznaczenie mienia znajdującego się w zarządzie jednostki; w przypadku państwowej jednostki budżetowej decyzja o przeznaczeniu tego mienia jest podejmowana w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.
4. Należności i zobowiązania likwidowanej jednostki budżetowej przejmuje organ, który podjął decyzję o likwidacji, z zastrzeżeniem ust. 7.
5. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do łączenia jednostek budżetowych.
6. Przekształcenie jednostki budżetowej w jednostkę o innej formie organizacyjno-prawnej wymaga uprzednio jej likwidacji.
7. Należności i zobowiązania jednostki budżetowej likwidowanej w celu przekształcenia w jednostkę o innej formie organizacyjno-prawnej może przejąć utworzona jednostka. Decyzję w tym zakresie podejmuje organ dokonujący przekształcenia.
8. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych, a także tryb postępowania przy przekształcaniu w jednostkę o innej formie organizacyjno-prawnej, w szczególności:
  - 1) sposób i tryb sporządzania planów finansowych;
  - 2) sposób dokonywania zmian w planach finansowych oraz zatwierdzania tych zmian przez organ założycielski;
  - 3) tryb pobierania dochodów i dokonywania wydatków państwowych jednostek budżetowych;
  - 4) tryb i terminy zamknięcia ksiąg rachunkowych przy przekształcaniu jednostki budżetowej- z uwzględnieniem specyfiki działalności jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, jednostek więziennictwa podległych Ministrowi Sprawiedliwości oraz jednostek organizacyjnych działających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11.

1. Agencja wykonawcza jest jednostką sektora finansów publicznych, powoływaną ustawowo w celu realizacji zadań publicznych.
2. Agencja wykonawcza posiada osobowość prawną.

Art. 12.

1. Agencja wykonawcza działa na podstawie odrębnej ustawy tworzącej agencję oraz statutu, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.
2. Ustawa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:
  - 1) organ administracji rządowej sprawujący nadzór nad agencją wykonawczą;
  - 2) cel i zadania agencji wykonawczej;
  - 3) organy agencji wykonawczej;
  - 4) rodzaje przychodów i ich przeznaczenie;
  - 5) zasady gospodarki finansowej agencji wykonawczej.
3. Organ, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, nadaje, w drodze rozporządzenia, statut agencji wykonawczej, kierując się zakresem zadań agencji wykonawczej oraz potrzebą zapewnienia sprawnego jej funkcjonowania.
4. Statut, o którym mowa w ust. 1, określa w szczególności:
  - 1) organizację wewnętrzną agencji wykonawczej;
  - 2) tryb działania jej organów;
  - 3) zasady udzielania pełnomocnictw.

Art. 13.

1. Podstawą gospodarki finansowej agencji wykonawczej jest roczny plan finansowy, obejmujący w szczególności:
  - 1) przychody, w tym dotacje z budżetu;
  - 2) koszty, w tym wynagrodzenia wraz ze składkami naliczonymi od wynagrodzeń;
  - 3) wynik finansowy.
2. Projekt rocznego planu finansowego agencji wykonawczej ustala właściwy organ w porozumieniu z organem nadzorującym agencję wykonawczą i po zatwierdzeniu przez ten organ, przekazywany Ministrowi Finansów, w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej.
3. W ramach planu finansowego, o którym mowa w ust. 1, sporządza się plan finansowy dochodów i wydatków agencji wykonawczej ujmowanych w terminie ich zapłaty.
4. Dochody i wydatki ujęte w planie finansowym, o którym mowa w ust. 3, powinny być zrównoważone. Na przejściowe niezrównoważenie planu finansowego wymagana jest zgoda organu nadzorującego agencję wykonawczą wydana w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 14.

1. Agencja wykonawcza może otrzymywać dotacje z budżetu, w zakresie określonym w ustawie tworzącej agencję, z zastrzeżeniem art. 200 ust. 3.
2. Agencja wykonawcza może dokonywać lokat okresowo wolnych środków finansowych, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu.
3. Agencja wykonawcza w celu zaciągnięcia zobowiązania, którego wartość przewyższa 30% przychodów planowanych na dany rok, z wyłączeniem dotacji, jest zobowiązana uzyskać zgodę organu nadzorującego agencję wykonawczą, wydaną w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 15.

1. Agencja wykonawcza jest obowiązana corocznie wpłacać do budżetu państwa, na rachunek bieżący dochodów państwowej jednostki budżetowej obsługującej organ nadzorujący agencję, nadwyżkę środków finansowych ustaloną na koniec roku, pozostającą po uregulowaniu zobowiązań podatkowych.
2. Nadwyżkę, o której mowa w ust. 1, agencja wykonawcza przekazuje niezwłocznie po uregulowaniu zobowiązań wymagalnych z roku ubiegłego, nie później jednak niż do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, w którym nadwyżka powstała.
3. Organ nadzorujący agencję wykonawczą w porozumieniu z Ministrem Finansów określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania nadwyżki, o której mowa w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia ciągłości finansowania zadań agencji oraz dokonywania inwestycji niezbędnych do wykonywania zadań publicznych agencji.
4. Do zobowiązań agencji wykonawczej, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy Ordynacji podatkowej, z tym że uprawnienia organu podatkowego przysługują organowi nadzorującemu agencję.

Art. 16.

1. Państwowym funduszem celowym jest fundusz powołany ustawowo, którego przychody pochodzą ze środków publicznych, a wydatki są przeznaczone na realizację wyodrębnionych zadań. Państwowy fundusz celowy nie może posiadać osobowości prawnej.
2. Ustawa tworząca państwowy fundusz celowy określa w szczególności:
  - 1) źródła dochodów publicznych, stanowiące przychody funduszu;
  - 2) zadania publiczne realizowane przez fundusz;
  - 3) ministra dysponującego funduszem lub nadzorującego fundusz;

- 4) zasady gospodarki finansowej funduszu.
3. W przypadkach i w zakresie określonych w ustawie, o której mowa w ust. 2, państwowe fundusze celowe mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa, z zastrzeżeniem art. 200 ust. 3.
4. Do państwowych funduszy celowych nie zalicza się funduszy, których jedynym źródłem przychodów, z wyłączeniem odsetek od rachunku bankowego, spadków, zapisów i darowizn w formie pieniężnej, jest dotacja z budżetu państwa.
5. Podstawą gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego jest roczny plan finansowy.
6. Wydatki państwowego funduszu celowego mogą być dokonywane tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa oraz pozostałości środków z okresów poprzednich.
7. Minister nadzorujący państwowy fundusz celowy lub dysponujący nim, w porozumieniu z Ministrem Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego w zakresie nieuregulowanym ustawą tworzącą fundusz, w szczególności tryb i terminy sporządzania planów i sprawozdań finansowych, uwzględniając racjonalne gospodarowanie środkami, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Rozdział 3. Środki, dochody i wydatki publiczne

Art. 17.

1. Środkami publicznymi są:
  - 1) dochody publiczne;
  - 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
  - 3) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2;
  - 4) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
    - a) ze sprzedaży papierów wartościowych oraz z innych operacji finansowych,
    - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
    - c) ze spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych,
    - d) z otrzymanych pożyczek i kredytów;
  - 5) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące

z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.

2. Dochodami publicznymi są:
  - 1) daniny publiczne, do których zalicza się: podatki, składki, opłaty oraz inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych wynika z odrębnych ustaw niż ustawa budżetowa;
  - 2) inne dochody należne budżetowi państwa, jednostkom samorządu terytorialnego oraz innym jednostkom sektora finansów publicznych na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych;
  - 3) wpływy ze sprzedaży wyrobów i usług świadczonych przez jednostki budżetowe;
  - 4) dochody z mienia jednostek sektora finansów publicznych, do których zalicza się w szczególności:
    - a) wpływy z umów najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze,
    - b) odsetki od środków na rachunkach bankowych,
    - c) odsetki od udzielonych pożyczek i od posiadanych papierów wartościowych,
    - d) dywidendy z tytułu posiadanych praw majątkowych;
  - 5) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz jednostek sektora finansów publicznych;
  - 6) odszkodowania należne jednostkom sektora finansów publicznych;
  - 7) kwoty uzyskane przez jednostki sektora finansów publicznych z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji;
  - 8) dochody ze sprzedaży majątku, rzeczy i praw, niestanowiące przychodów w rozumieniu ust. 1 pkt 4 lit. a i b.
3. Do środków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zalicza się:
  - 1) środki przeznaczone na realizację programów przedakcesyjnych;
  - 2) środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa;
  - 3) środki:
    - a) Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej „Sekcja Gwarancji”,
    - b) Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji,
    - c) Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich;
  - 4) niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA):
    - a) Norweskiego Mechanizmu Finansowego,

- b) Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
  - c) Szwajcarskiego Instrumentu Finansowego;
  - 5) inne środki.
4. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, środki publiczne niezaliczane do środków, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, uwzględniając w szczególności źródło ich pochodzenia, przeznaczenie, beneficjentów tych środków oraz termin, w którym środki powinny być wydatkowane.

Art. 18.

1. Środki publiczne przeznacza się na:
- 1) wydatki publiczne;
  - 2) rozchody publiczne, w tym na rozchody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
2. Rozchodami publicznymi są:
- 1) spłaty otrzymanych pożyczek i kredytów;
  - 2) wykup papierów wartościowych;
  - 3) udzielone pożyczki;
  - 4) płatności wynikające z odrębnych ustaw, których źródłem finansowania są przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa lub majątku jednostek samorządu terytorialnego;
  - 5) inne operacje finansowe związane z zarządzaniem długiem publicznym i płynnością.

Art. 19.

1. Dodatnia różnica między dochodami publicznymi a wydatkami publicznymi, ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi nadwyżkę sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest deficytem sektora finansów publicznych.
2. Dochody publiczne i wydatki publiczne oraz nadwyżkę lub deficyt sektora finansów publicznych ustala się po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy jednostkami tego sektora.

Art. 20.

Ze środków publicznych nie można tworzyć fundacji na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.⁵⁾).

---

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 121, poz. 769, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 i Nr 175, poz. 1462.

Dział II. Zasady finansów publicznych

Rozdział 1. Zasady ogólne

Art. 21.

1. Sposób gromadzenia środków publicznych z poszczególnych tytułów określają odrębne ustawy.
2. Środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, chyba że odrębna ustawa stanowi inaczej.
3. Ograniczenia wynikające z ust. 2 nie stosuje się do:
  - 1) wydatków finansowanych z kredytów udzielonych przez międzynarodowe instytucje finansowe;
  - 2) wydatków finansowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2;
  - 3) wydatków finansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi;
  - 4) jednostek prowadzących działalność gospodarczą, agencji wykonawczych i innych państwowych osób prawnych.

Art. 22.

1. Prawo realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych przysługuje ogółowi podmiotów, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej.
2. Podmiot wnioskujący o przyznanie środków publicznych na realizację wyodrębnionego zadania powinien przedstawić ofertę wykonania zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantującą wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy.

Art. 23.

1. Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w ustawie budżetowej, uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego lub w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.
2. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.
3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:
  - 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:
    - a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
    - b) optymalnego doboru metod i środków dla osiągnięcia założonych celów;
  - 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań;
  - 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

4. Jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach prawa zamówień publicznych, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 24.

1. Agencje wykonawcze i państwowe osoby prawne zaliczone do sektora finansów publicznych, sporządzają plany finansowe zgodnie z przepisami stanowiącymi podstawę ich utworzenia, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.
2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, wyodrębniają w planach finansowych:
  - 1) przychody własne;
  - 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) koszty, w tym:
    - a) wynagrodzenia i składki od nich naliczane,
    - b) płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań,
    - c) zakup towarów i usług;
  - 4) środki na wydatki majątkowe;
  - 5) środki przekazane innym podmiotom, w tym środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 4;
  - 6) stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku,
  - 7) stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.

Art. 25.

1. Jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania wymagalne do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu wydatków lub kosztów jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia, składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, inne składki i opłaty obligatoryjne oraz płatności wynikające z zobowiązań zaciągniętych w latach poprzednich.
2. Dysponent części budżetowej lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego może ustalić dla podległych lub nadzorowanych jednostek dodatkowe ograniczenia zaciągania zobowiązań bądź dokonywania wydatków.

Art. 26.

Jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 6 pkt 4, nie mogą obejmować lub nabywać udziałów lub akcji w spółkach oraz nabywać obligacji emitowanych przez podmioty inne niż Skarb

Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także udziałów w spółdzielniach – chyba, że ustawa, na podstawie której prowadzona jest gospodarka finansowa jednostki, przewiduje taką możliwość.

Art. 27.

Jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 6 pkt 1 – 3 i 5, mogą lokować wolne środki:

- 1) w skarbowych papierach wartościowych;
- 2) w obligacjach emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 3) na rachunkach bankowych w bankach mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 28.

1. Przedstawiane Radzie Ministrów projekty aktów prawnych, których skutkiem finansowym może być zwiększenie wydatków lub zmniejszenie dochodów jednostek sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów, wymagają określenia wysokości tych skutków oraz wskazania źródeł ich sfinansowania.
2. Projekt aktu prawnego skutkującego zmianą poziomu dochodów własnych bądź wydatków jednostek samorządu terytorialnego wymaga określenia wysokości skutków tych zmian.

Art. 29.

1. Zamieszczenie w budżecie państwa dochodów z określonych źródeł lub wydatków na określone cele nie stanowi podstawy roszczeń bądź zobowiązań państwa wobec osób trzecich ani roszczeń, bądź zobowiązań tych osób wobec państwa.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do wydatków budżetu państwa na subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego.
3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 30.

1. Ujęte w budżecie państwa, budżetach jednostek samorządu terytorialnego i planach finansowych jednostek budżetowych:
  - 1) dochody - stanowią prognozy ich wielkości;
  - 2) wydatki oraz rozchody – stanowią nieprzekraczalny limit.
2. Ujęte w rocznych planach finansowych pozostałych jednostek sektora finansów publicznych:
  - 1) przychody - stanowią prognozy ich wielkości;
  - 2) koszty - mogą ulec zwiększeniu, jeżeli:

- a) zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych,
  - b) zwiększenie kosztów nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu.
3. Zmiany przychodów i kosztów, o których mowa w ust. 2, wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Art. 31.

1. Należności pieniężne, do których nie stosuje się przepisów Ordynacji podatkowej, przypadające państwowym jednostkom budżetowym, i państwowym funduszom celowym, mogą być umarżane w całości lub w części, a ich spłata odraczana lub rozkładana na raty, z zastrzeżeniem ust. 7 i 8, gdy:
- 1) osoba fizyczna - zmarła, nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawiła ruchomości niepodlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, albo pozostawiła przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty stanowiącej wysokość 6 000 zł;
  - 2) osoba prawna - została wykreślona z właściwego rejestru osób prawnych przy jednoczesnym braku majątku, z którego można by egzekwować należność, a odpowiedzialność z tytułu należności nie przechodzi z mocy prawa na osoby trzecie;
  - 3) zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej należności lub postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne;
  - 4) jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej uległa likwidacji.
2. W przypadku gdy oprócz dłużnika głównego są zobowiązane inne osoby, umarżanie należności, o których mowa w ust. 1, mających charakter cywilnoprawny, może nastąpić tylko wtedy, gdy warunki umarżania zachodzą wobec wszystkich zobowiązanych.
3. W przypadkach uzasadnionych względami społecznymi lub gospodarczymi, w szczególności możliwościami płatniczymi dłużnika oraz uzasadnionym interesem Skarbu Państwa, na wniosek dłużnika, mogą zostać odroczone terminy spłaty całości lub części należności albo rozłożona płatność całości lub części należności na raty.
4. Do umarżania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności, o których mowa w ust. 1, są uprawnieni:
- 1) minister właściwy do spraw Skarbu Państwa - w odniesieniu do należności Skarbu Państwa o charakterze cywilnoprawnym, wynikających ze stosunków prawnych, w zakresie których jest on właściwy;
  - 2) kierownik państwowej jednostki budżetowej - w odniesieniu do pozostałych należności przypadających tej jednostce budżetowej, jeżeli wartość należności głównej nie przekracza kwoty 40 000 zł;
  - 3) dysponent funduszu - w odniesieniu do należności państwowego

funduszu celowego;

- 4) dysponent części budżetowej - w pozostałych wypadkach.
5. Umorzenie należności oraz odroczenie terminu spłaty całości lub części należności albo rozłożenie płatności całości lub części należności na raty następuje:
  - 1) w odniesieniu do należności o charakterze administracyjno-prawnym - na podstawie decyzji administracyjnej uprawnionego organu;
  - 2) w odniesieniu do należności o charakterze cywilnoprawnym - na podstawie przepisów prawa cywilnego, w formie pisemnej.
6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat odsetek od tych należności oraz do umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat innych należności ubocznych.
7. Przepisów ust. 1-6 nie stosuje się do należności, których umarzanie spłaty, odraczania spłaty oraz rozkładania na raty określają odrębne przepisy.
8. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do należności związanych z realizacją programów operacyjnych, projektów i zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 1, 2, 4 i 5.
9. Egzekucja należności, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem należności o charakterze cywilnoprawnym, następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
10. Nie podejmuje się czynności wysyłania upomnień oraz działań egzekucyjnych, jeżeli należność wraz z kosztami egzekucji nie przekracza 100 zł.

Art. 32.

1. W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika lub interesem publicznym należności pieniężne, do których nie stosuje się przepisów Ordynacji podatkowej, przypadające jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym mogą być umarzane, a ich spłata odraczana lub rozkładana na raty, na zasadach określonych przez organ stanowiący, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określi szczegółowe zasady, sposób i tryb udzielania ulg, o których mowa w ust. 1, oraz wskaże organ lub osobę do tego uprawnioną.
3. Do przypadających jednostkom samorządu terytorialnego należności pieniężnych z tytułu realizacji zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, stosuje się przepisy art. 31, z tym że uprawnienia kierownika państwowej jednostki budżetowej przysługują:
  - 1) do kwoty 40 000 zł - zarządowi jednostki samorządu terytorialnego;
  - 2) ponad kwotę 40 000 zł - organowi stanowiącemu.

Rozdział 2. Jawność i przejrzystość finansów publicznych

Art. 33.

1. Gospodarka środkami publicznymi jest jawna.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do środków publicznych, których pochodzenie lub przeznaczenie zostało uznane za informację niejawną na podstawie odrębnych przepisów lub jeżeli wynika to z umów międzynarodowych.

Art. 34.

1. Zasada jawności gospodarowania środkami publicznymi jest realizowana przez:
  - 1) jawność debaty budżetowej w Sejmie i Senacie oraz debat budżetowych w organach stanowiących jednostek samorządu terytorialnego;
  - 2) jawność debaty nad sprawozdaniem z wykonania budżetu państwa w Sejmie i debat nad sprawozdaniami z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) podawanie do publicznej wiadomości:
    - a) kwot dotacji udzielanych z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
    - b) kwot dotacji udzielanych przez państwowe fundusze celowe,
    - c) zbiorczych danych dotyczących finansów publicznych,
    - d) informacji o wykonaniu budżetu państwa za okresy miesięczne;
  - 4) podawanie do publicznej wiadomości przez jednostki sektora finansów publicznych informacji dotyczących:
    - a) zakresu zadań lub usług, wykonywanych lub świadczonych przez jednostkę oraz wysokości środków publicznych, przekazanych na ich realizację,
    - b) zasad i warunków świadczenia usług dla podmiotów uprawnionych,
    - c) zasad odpłatności za świadczone usługi;
  - 5) zapewnianie radnym danej jednostki samorządu terytorialnego dostępu do:
    - a) dowodów księgowych i dokumentów inwentaryzacyjnych – z zachowaniem przepisów o rachunkowości oraz o ochronie danych osobowych,
    - b) informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli gospodarki finansowej;
  - 6) udostępnianie przez Narodowy Fundusz Zdrowia informacji o przychodach i kosztach oraz o świadczeniodawcach realizujących

- świadczenia opieki zdrowotnej, z którymi ten Fundusz zawarł umowy, o zakresie przedmiotowym tych umów oraz o sposobie ustalania ceny za zamówione świadczenia;
- 7) udostępnianie przez jednostki sektora finansów publicznych wykazu podmiotów spoza sektora finansów publicznych, którym ze środków publicznych została udzielona dotacja, dofinansowanie realizacji zadania lub pożyczka, albo umorzona należność wobec jednostki sektora finansów publicznych;
  - 8) udostępnianie corocznych sprawozdań dotyczących finansów i działalności jednostek organizacyjnych należących do sektora finansów publicznych;
  - 9) podejmowanie, w głosowaniu jawnym, uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego dotyczących gospodarowania środkami publicznymi.
2. Minister Finansów ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej przyjęte przez Radę Ministrów.
  3. Sprawozdania z wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego są ogłaszane w wojewódzkich dziennikach urzędowych.
  4. Klauzule umowne dotyczące wyłączenia jawności ze względu na tajemnicę handlową w umowach zawieranych przez jednostki sektora finansów publicznych lub inne podmioty, o ile wynikające z umowy zobowiązanie jest realizowane ze środków publicznych, uważa się za niezastrzeżone, z wyłączeniem informacji technicznych w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu ich zachowania w tajemnicy.

Art. 35.

1. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości zbiorcze dane dotyczące:
  - 1) dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów, zobowiązań i należności, gwarancji i poręczeń państwowych jednostek, w skład których wchodzi organy władzy publicznej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, organy administracji rządowej, Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne oraz jednostki wymienione w art. 6 pkt 5-11 i 13-15, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest organ administracji rządowej;
  - 2) wykonania budżetu państwa za okresy miesięczne, w tym kwotę deficytu lub nadwyżki.
2. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości, w terminie, o którym mowa w art. 37, informacje obejmujące wykaz udzielonych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji, wskazując osoby prawne i fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których te poręczenia i gwarancje dotyczą.

3. Dyrektor izby skarbowej podaje do publicznej wiadomości, w wojewódzkim dzienniku urzędowym, wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym umorzono zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłaty prolongacyjne w kwocie przewyższającej 5 000 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia, w terminie 3 miesięcy od dnia wydania przez naczelnika urzędu skarbowego lub dyrektora izby skarbowej oraz naczelnika urzędu celnego lub dyrektora izby celnej decyzji ostatecznych, o których mowa w art. 67a § 1 pkt 3, art. 67b, art. 67c § 2 oraz w art. 67d Ordynacji podatkowej.
4. Podanie do publicznej wiadomości wykazu, o którym mowa w ust. 3, nie narusza przepisów o tajemnicy skarbowej.
5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania kwot oraz sposób podawania do publicznej wiadomości wykazu, o którym mowa w ust. 3, a także organy obowiązane do przekazywania dyrektorowi izby skarbowej danych umożliwiających sporządzenie tego wykazu i termin ich przekazywania, uwzględniając rodzaje podmiotów, których informacje dotyczą oraz termin podawania przez dyrektora izby skarbowej wykazu do publicznej wiadomości.

Art. 36.

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego podaje do publicznej wiadomości w terminie:

- 1) do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału - kwartalną informację o wykonaniu budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym kwotę deficytu lub nadwyżki;
- 2) o którym mowa w art. 37 - informację obejmującą:
  - a) wykonanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego w poprzednim roku budżetowym, w tym kwotę deficytu lub nadwyżki,
  - b) kwotę wykorzystanych środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
  - c) kwotę zobowiązań, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 4,
  - d) kwoty dotacji otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz kwoty dotacji udzielonych innym jednostkom samorządu terytorialnego,
  - e) wykaz udzielonych poręczeń i gwarancji, z wymienieniem podmiotów, których gwarancje i poręczenia dotyczą,
  - f) wykaz osób prawnych i fizycznych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym w zakresie podatków lub opłat udzielono ulg, odroczeń, umorzeń lub rozłożono spłatę na raty w kwocie przewyższającej 500 zł, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonych kwot i przyczyn umorzenia,
  - g) wykaz osób prawnych i fizycznych, którym udzielono pomocy publicznej.

Art. 37.

Minister Finansów ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, za rok budżetowy, w terminie do dnia 31 maja roku następnego:

- 1) kwotę i relację do produktu krajowego brutto:
  - a) państwowego długu publicznego,
  - b) długu Skarbu Państwa,
  - c) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa;
- 2) kwotę niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostki sektora finansów publicznych.

Art. 38.

1. Dochody publiczne, wydatki publiczne, przychody, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 5, oraz środki, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, klasyfikuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, według:
  - 1) działów i rozdziałów - określających rodzaj działalności;
  - 2) paragrafów - określających rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku oraz środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3.
2. Wydatki publiczne klasyfikuje się również według dodatkowej klasyfikacji określającej kody wydatków strukturalnych.
3. Przychody, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 4, oraz rozchody, o których mowa w art. 18 ust. 2, klasyfikuje się według paragrafów określających źródło przychodu lub rodzaj rozchodu.
4. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) szczegółową klasyfikację dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, z uwzględnieniem Polskiej Klasyfikacji Działalności;
  - 2) szczegółową klasyfikację wydatków strukturalnych, o których mowa w ust. 2, uwzględniając potrzebę identyfikacji wydatków o charakterze strukturalnym, ponoszonych przez jednostki sektora finansów publicznych.
5. Minister Finansów może określić w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, klasyfikację wydatków o większej szczegółowości niż określona w ust. 1 dla zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.

Art. 39.

1. Plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej powinny uwzględniać zasady

określone w przepisach o rachunkowości i standardach międzynarodowych, z tym że:

- 1) dochody i wydatki ujmuje się w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą;
  - 2) ujmuje się również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków i kosztów - także zaangażowanie środków;
  - 3) odsetki od nieterminowych płatności nalicza się i ewidencjonuje nie później niż na koniec każdego kwartału;
  - 4) przeszacowania wartości aktywów i pasywów dewizowych według bieżących kursów walutowych dokonuje się nie później niż na koniec kwartału;
  - 5) zobowiązania wycenia się według wartości emisyjnej powiększonej o narosłe kwoty z tytułu oprocentowania;
  - 6) należności i zobowiązania nominowane w walutach obcych wycenia się również według bieżących kursów walutowych.
2. Szczególne zasady rachunkowości dla jednostek, o których mowa w ust. 1, dotyczą:
- 1) ewidencji wykonania budżetu;
  - 2) ewidencji aktywów trwałych stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów;
  - 4) sporządzania sprawozdań finansowych oraz odbiorców tych sprawozdań.
3. Minister Finansów określi:
- 1) w drodze rozporządzenia - szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont, o których mowa w ust. 1;
  - 2) w drodze rozporządzenia – zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) w drodze zarządzenia - zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych, podległych Ministrowi Finansów, w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat oraz innych niepodatkowych należności budżetowych, do których ustalania lub określania uprawnione są organy podatkowe
- uwzględniając przejrzystość planów kont, charakter działalności prowadzonej przez te jednostki oraz wymogi wynikające z przepisów o rachunkowości.

Art. 40.

1. Jednostki sektora finansów publicznych sporządzają sprawozdania z wykonania procesów, o których mowa w art. 5.
2. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu

Statystycznego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje, formy, terminy i sposoby sporządzania sprawozdań:
    - a) z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
    - b) z wykonania planów finansowych jednostek budżetowych,
    - c) z wykonania planów finansowych agencji wykonawczych,
    - d) z wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych,
    - e) w zakresie należności i zobowiązań, w tym państwowego długu publicznego, jednostek, o których mowa w lit. a-d, oraz poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego,
    - f) o stanie środków finansowych na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego;
  - 2) jednostki obowiązane do sporządzania poszczególnych rodzajów sprawozdań, o których mowa w pkt 1, oraz odbiorców tych sprawozdań;
  - 3) rodzaje i zasady sporządzania sprawozdań w zakresie zobowiązań wynikających z umów partnerstwa publiczno-prywatnego zawieranych na podstawie odrębnych przepisów przez podmioty sektora finansów publicznych.
3. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) rodzaje, formy, terminy i sposoby sporządzania przez jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną sprawozdań w zakresie ogółu operacji finansowych, a w szczególności w zakresie należności i zobowiązań, w tym państwowego długu publicznego, oraz udzielonych poręczeń i gwarancji;
  - 2) odbiorców sprawozdań, o których mowa w pkt 1.
4. Rada Ministrów, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 2 i 3, uwzględni konieczność określenia wzorów formularzy sprawozdań i szczegółowość danych, umożliwiających podanie do publicznej wiadomości informacji, o których mowa w art. 35 ust. 1 oraz w art. 37 pkt 1, a także sporządzenie informacji z wykonania budżetu państwa.
5. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego gromadzi i przetwarza dane oraz sporządza zbiorcze sprawozdania w zakresie sprawozdań budżetowych, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3.

Rozdział 3. Kontrola finansowa

Art. 41.

1. Kontrola finansowa w jednostkach organizacyjnych sektora finansów publicznych dotyczy procesów związanych z:

- 1) gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych;
  - 2) wydatkowaniem środków publicznych;
  - 3) gospodarowaniem mieniem;
  - 4) rachunkowością i sprawozdawczością obowiązującą w finansach publicznych;
  - 5) działalnością inwestycyjną;
  - 6) zamówieniami publicznymi.
2. Kontrola finansowa obejmuje:
- 1) przeprowadzanie wstępnej oceny celowości i gospodarności zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków;
  - 2) badanie i porównanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym w zakresie dotyczącym procesów pobierania i gromadzenia środków publicznych, zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków ze środków publicznych, udzielania zamówień publicznych, zwrotu środków publicznych oraz gospodarowania mieniem;
  - 3) prowadzenie gospodarki finansowej oraz stosowanie procedur dotyczących procesów, o których mowa w pkt 2.
3. Kierownik jednostki sektora finansów publicznych, zwany dalej „kierownikiem jednostki”, ustala w formie pisemnej procedury, o których mowa w ust. 2, biorąc pod uwagę standardy, o których mowa w art. 226 ust. 1 pkt 1, oraz zapewnia ich przestrzeganie.
4. Organ nadzorujący jednostki sektora finansów publicznych sprawuje kontrolę finansową w nadzorowanych jednostkach w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

Art. 42.

1. Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za całość gospodarki finansowej, w tym za wykonywanie określonych ustawą obowiązków w zakresie kontroli finansowej.
2. Kierownik jednostki może powierzyć określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej pracownikom jednostki. Przyjęcie obowiązków przez te osoby powinno być potwierdzone dokumentem w formie odrębnego imiennego upoważnienia, wskazania w regulaminie organizacyjnym jednostki lub ustalonym dla pracownika zakresie czynności.

Art. 43.

1. Głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych, zwanym dalej „głównym księgowym”, jest pracownik, któremu kierownik jednostki powierza obowiązki i odpowiedzialność w zakresie:

- 1) prowadzenia rachunkowości jednostki;
  - 2) wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi;
  - 3) dokonywania wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym;
  - 4) dokonywania wstępnej kontroli kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.
2. Głównym księgowym może być osoba, która:
- 1) ma obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, chyba że przepisy odrębne uzależniają zatrudnienie w jednostce sektora finansów publicznych od posiadania obywatelstwa polskiego;
  - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;
  - 3) nie była prawomocnie skazana za przestępstwa: przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo karne skarbowe;
  - 4) spełnia jeden z poniższych warunków:
    - a) ukończyła ekonomiczne jednolite studia magisterskie, ekonomiczne wyższe studia zawodowe, uzupełniające ekonomiczne studia magisterskie lub ekonomiczne studia podyplomowe i posiada co najmniej 3-letnią praktykę w księgowości,
    - b) ukończyła średnią, policealną lub pomaturalną szkołę ekonomiczną i posiada co najmniej 6-letnią praktykę w księgowości,
    - c) jest wpisana do rejestru biegłych rewidentów na podstawie odrębnych przepisów,
    - d) posiada certyfikat księgowy uprawniający do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych albo świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, wydane na podstawie odrębnych przepisów.
3. Dowodem dokonania przez głównego księgowego wstępnej kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji. Złożenie podpisu przez głównego księgowego na dokumencie, obok podpisu pracownika właściwego rzeczowo, oznacza, że:
- 1) nie zgłasza zastrzeżeń do przedstawionej przez właściwych rzeczowo pracowników oceny prawidłowości tej operacji i jej zgodności z prawem;
  - 2) nie zgłasza zastrzeżeń do kompletności oraz formalno-rachunkowej rzetelności i prawidłowości dokumentów, dotyczących tej operacji;
  - 3) zobowiązania wynikające z operacji mieszczą się w planie

finansowym jednostki.

4. Główny księgowy, w razie ujawnienia nieprawidłowości w zakresie określonym w ust. 3, zwraca dokument właściwemu rzeczowo pracownikowi, a w razie nieusunięcia nieprawidłowości odmawia jego podpisania.
5. O odmowie podpisania dokumentu i jej przyczynach główny księgowy zawiadamia pisemnie kierownika jednostki. Kierownik jednostki może wstrzymać realizację zakwestionowanej operacji albo wydać w formie pisemnej polecenie jej realizacji.
6. Jeżeli kierownik jednostki wyda polecenie realizacji zakwestionowanej operacji niezwłocznie zawiadamia o tym w formie pisemnej dysponenta części budżetowej, a w przypadku jednostki samorządu terytorialnego i jednostki wymienionej w art. 6 pkt 5, 9 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego - zarząd jednostki samorządu terytorialnego, uzasadniając realizację zakwestionowanej operacji. W przypadku gdy polecenie wyda wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa, będący kierownikiem jednostki, zawiadamia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego oraz właściwą regionalną izbę obrachunkową.
7. W celu realizacji swoich zadań główny księgowy ma prawo:
  - 1) żądać od kierowników innych komórek organizacyjnych jednostki udzielania w formie ustnej lub pisemnej niezbędnych informacji i wyjaśnień, jak również udostępnienia do wglądu dokumentów i wyciągów będących źródłem tych informacji i wyjaśnień;
  - 2) wnioskować do kierownika jednostki o określenie trybu, według którego mają być wykonywane przez inne komórki organizacyjne jednostki prace niezbędne do zapewnienia prawidłowości gospodarki finansowej oraz ewidencji księgowej, kalkulacji kosztów i sprawozdawczości finansowej.
8. Przepisy dotyczące głównego księgowego stosuje się odpowiednio do głównego księgowego budżetu państwa, głównego księgowego części budżetowej oraz skarbnika (głównego księgowego budżetu jednostki samorządu terytorialnego).

Dział III. Państwowy dług publiczny

Rozdział 1. Zasady ogólne

Art. 44.

1. Państwowy dług publiczny obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:
  - 1) wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne;

- 2) zaciągniętych kredytów i pożyczek;
  - 3) przyjętych depozytów;
  - 4) wymagalnych zobowiązań:
    - a) wynikających z odrębnych ustaw oraz prawomocnych orzeczeń sądów lub ostatecznych decyzji administracyjnych,
    - b) uznanych za bezsporne przez właściwą jednostkę sektora finansów publicznych, będącą dłużnikiem.
2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, uwzględniając w szczególności podstawowe kategorie przedmiotowe i podmiotowe zadłużenia oraz okresy zapadalności.

Art. 45.

1. Państwowy dług publiczny oblicza się jako wartość nominalną zobowiązań jednostek sektora finansów publicznych po wyeliminowaniu wzajemnych zobowiązań pomiędzy jednostkami tego sektora.
2. Przez wartość nominalną zobowiązania rozumie się wartość nominalną:
  - 1) wyemitowanych papierów wartościowych;
  - 2) zaciągniętej pożyczki, kredytu lub innego zobowiązania, to jest kwotę świadczenia głównego, należną do zapłaty w dniu wymagalności zobowiązania.
3. Wartość nominalna zobowiązań indeksowanych lub kapitalizowanych odpowiada początkowej wartości nominalnej z uwzględnieniem przyrostu kapitału, wynikającego z indeksacji lub kapitalizacji, naliczonego na koniec okresu sprawozdawczego.
4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do obliczania kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji niezaliczanych do państwowego długu publicznego, a także odpowiednio do obliczania długu Skarbu Państwa oraz kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji niezaliczanych do długu Skarbu Państwa.
5. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób ustalania:
  - 1) wartości zobowiązań zaliczanych do:
    - a) państwowego długu publicznego,
    - b) długu Skarbu Państwa;
  - 2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji
    - uwzględniając klasyfikację tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego oraz konieczność prawidłowego

obliczenia relacji państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto.

Art. 46.

1. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad sektorem finansów publicznych w zakresie przestrzegania zasady stanowiącej, iż państwowy dług publiczny nie może przekroczyć 60 % wartości rocznego produktu krajowego brutto.
2. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad stanem długu Skarbu Państwa w celu zapewnienia przestrzegania zasady, o której mowa w ust. 1.
3. Minister Finansów sprawuje kontrolę, o której mowa w ust. 1 i 2, w szczególności poprzez:
  - 1) kontrolę realizacji obowiązków wynikających z art. 57, 60-62 ust. 1, 63-64;
  - 2) prawo żądania od jednostek sektora finansów publicznych dodatkowych informacji o:
    - a) bieżącym i prognozowanym zadłużeniu tych jednostek oraz strukturze zadłużenia,
    - b) planowanych inwestycjach i przewidywanych kosztach ich realizacji.
4. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowej realizacji obowiązków wynikających z art. 57, 60-62 ust. 1, 63-64, Minister Finansów informuje o nieprawidłowościach organy nadzoru nad działalnością jednostek sektora finansów publicznych.

Art. 47.

1. Minister Finansów opracowuje trzyletnią strategię zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz oddziaływania na państwowy dług publiczny, uwzględniając w szczególności:
  - 1) uwarunkowania zarządzania długiem, związane ze stabilnością makroekonomiczną gospodarki;
  - 2) analizę poziomu państwowego długu publicznego;
  - 3) prognozy poziomu państwowego długu publicznego i długu Skarbu Państwa;
  - 4) prognozy kosztów obsługi długu Skarbu Państwa;
  - 5) kształtowanie struktury zadłużenia;
  - 6) prognozy i analizę niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa.
2. Dokument, o którym mowa w ust. 1, Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów do zatwierdzenia.

3. Rada Ministrów po zatwierdzeniu dokumentu, o którym mowa w ust. 1, przedstawia go Sejmowi wraz z uzasadnieniem projektu ustawy budżetowej.

Rozdział 2. Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa

Art. 48.

Przez potrzeby pożyczkowe budżetu państwa rozumie się zapotrzebowanie na środki finansowe niezbędne do:

- 1) sfinansowania deficytu budżetu państwa;
- 2) spłat wcześniej zaciągniętych zobowiązań finansowych, w szczególności wynikających z wykupu papierów wartościowych i spłaty kredytów i pożyczek zaciągniętych przez Skarb Państwa;
- 3) sfinansowania udzielanych przez Skarb Państwa kredytów i pożyczek;
- 4) wykonywania innych operacji finansowych związanych z długiem Skarbu Państwa.

Art. 49.

Minister Finansów, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, jest upoważniony do:

- 1) zaciągania zobowiązań finansowych w imieniu Skarbu Państwa, w szczególności w drodze emisji papierów wartościowych oraz zaciągania pożyczek i kredytów na rynku krajowym i zagranicznym;
- 2) spłaty zaciągniętych zobowiązań, o których mowa w pkt 1;
- 3) przeprowadzania innych operacji finansowych związanych z zarządzaniem długiem, w tym operacji związanych z finansowymi instrumentami pochodnymi.

Art. 50.

1. Minister Finansów realizuje zadania wynikające z zarządzania długiem Skarbu Państwa w szczególności przez:
  - 1) dokonywanie czynności prawnych i faktycznych związanych z:
    - a) pozyskiwaniem zwrotnych środków finansujących potrzeby pożyczkowe budżetu państwa,
    - b) obsługą zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych oraz zaciągniętych kredytów i pożyczek;

- 2) zarządzanie wolnymi środkami budżetu państwa, a także zarządzanie aktywami finansowymi Skarbu Państwa, w tym środkami publicznymi wyodrębnionymi w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa.
2. Zarządzanie wolnymi środkami, o których mowa w ust. 1 pkt 2, obejmuje w szczególności ich lokowanie na rynku finansowym.
3. Zarządzanie aktywami finansowymi, o których mowa w ust. 1 pkt 2, obejmuje w szczególności wykonywanie operacji i działań na rynkach finansowych, które wpływają na zmianę struktury zadłużenia Skarbu Państwa, w celu:
  - 1) zwiększenia bezpieczeństwa finansowego potrzeb pożyczkowych budżetu państwa;
  - 2) obniżenia ryzyka lub kosztów obsługi długu Skarbu Państwa;
  - 3) realizacji innych celów zarządzania długiem Skarbu Państwa, określonych w dokumencie, o którym mowa w art. 47 ust. 1.

Art. 51.

1. Z chwilą wykupu skarbowe papiery wartościowe podlegają umorzeniu.
2. Nie podlegają umorzeniu skarbowe papiery wartościowe nabywane przez Skarb Państwa w celu zarządzania długiem Skarbu Państwa.

Art. 52.

1. Skarb Państwa może zaciągać pożyczki i kredyty wyłącznie na finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, z zastrzeżeniem art. 53.
2. W imieniu Skarbu Państwa pożyczki i kredyty może zaciągać, z zastrzeżeniem ust. 3, wyłącznie Minister Finansów.
3. W przypadku zaciągania pożyczki lub kredytu w drodze umowy, w tym umowy międzynarodowej, w której wymagane jest, aby organem działającym w imieniu pożyczkobiorcy (kredytobiorcy) był rząd, Rada Ministrów upoważnia Ministra Finansów do podpisania umowy i określa warunki jej wykonywania.

Art. 53.

1. Na wniosek Rady Polityki Pieniężnej, Skarb Państwa może zaciągnąć średnioterminowe pożyczki i kredyty od Wspólnoty Europejskiej i jej państw członkowskich w celu wsparcia bilansu płatniczego.
2. Na wniosek Rady Unii Europejskiej, Skarb Państwa może uczestniczyć

w udzieleniu pożyczki na wsparcie bilansu płatniczego innego państwa członkowskiego, na zasadach określanych w ustawie budżetowej.

Art. 54.

Kwota zaciągniętych pożyczek i kredytów, o których mowa w art. 52 ust. 1 i art. 53 ust. 1, nie może przekroczyć limitów określonych w ustawie budżetowej.

Art. 55.

Minister Finansów może dokonywać lokat w złotych i walutach obcych oraz przeprowadzać inne operacje finansowe w Narodowym Banku Polskim lub innym banku.

Art. 56.

Do zaciągania pożyczek i kredytów przez Skarb Państwa, emisji skarbowych papierów wartościowych oraz innych operacji związanych bezpośrednio z zarządzaniem państwowym długiem publicznym, nie stosuje się przepisów prawa zamówień publicznych.

Rozdział 3. Procedury ostrożnościowe i sanacyjne

Art. 57.

1. W przypadku, gdy wartość relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a, ogłoszonej zgodnie z art. 37:
  - 1) jest większa od 50 %, a nie większa od 55 %, to na kolejny rok Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, w którym relacja deficytu budżetu państwa do dochodów budżetu państwa nie może być wyższa niż analogiczna relacja z roku bieżącego wynikająca z ustawy budżetowej;
  - 2) jest większa od 55 %, a mniejsza od 60 %, to na kolejny rok:
    - a) Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, w którym:
      - nie przewiduje się wzrostu wynagrodzeń pracowników państwowej sfery budżetowej,
      - nie przewiduje się dokonywania wydatków na nowe inwestycje,
      - waloryzacja rent i emerytur nie może przekroczyć poziomu odpowiadającego wzrostowi cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za poprzedni rok budżetowy,
      - wprowadza się zakaz udzielania pożyczek i kredytów z

- budżetu państwa z wyjątkiem rat kredytów i pożyczek udzielonych w latach poprzednich,
- nie przewiduje się wzrostu wydatków w jednostkach, o których mowa w art. 104 ust. 2,
  - przyjmuje się poziom różnicy dochodów i wydatków budżetu państwa zapewniający, że relacja długu Skarbu Państwa do produktu krajowego brutto przewidywana na koniec roku budżetowego, którego dotyczy projekt ustawy, będzie niższa od relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. b, ogłoszonej zgodnie z art. 37,
- b) obowiązuje zakaz przekraczania relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. c, w roku budżetowym następującym po roku, w którym ta relacja została ogłoszona,
  - c) dokonuje się przeglądu wydatków budżetu państwa finansowanych środkami pochodzącymi z kredytów zagranicznych,
  - d) Rada Ministrów dokonuje przeglądu programów wieloletnich,
  - e) Rada Ministrów przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu obniżenie relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a;
- 3) jest równa lub większa od 60 %, to:
- a) stosuje się odpowiednio postanowienia pkt 2 lit. a-d i ust. 2,
  - b) Rada Ministrów, najpóźniej w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a, przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu ograniczenie tej relacji do poziomu poniżej 60 %,
  - c) budżety jednostek samorządu terytorialnego muszą być zrównoważone,
  - d) obowiązuje zakaz udzielania nowych poręczeń i gwarancji przez jednostki sektora finansów publicznych.
2. Minister Finansów, w drodze obwieszczenia, w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a, wskazuje okres obowiązywania zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b.

Art. 58.

Program sanacyjny obejmuje:

- 1) podanie przyczyn kształtowania się relacji państwowego długu publicznego, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a;
- 2) program przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie do ograniczenia relacji, o której mowa w art. 37 pkt 1 lit. a, uwzględniający w szczególności propozycje rozwiązań legislacyjnych mających wpływ na poziom wydatków i rozchodów w sektorze finansów publicznych;

- 3) trzyletnią prognozę dotyczącą relacji państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto wraz z przewidywanym rozwojem sytuacji makroekonomicznej kraju.

Art. 59.

Przepisów art. 57 i 58 nie stosuje się w przypadku wprowadzenia:

- 1) stanu wojennego;
- 2) stanu wyjątkowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) stanu klęski żywiołowej na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 4. Ogólne zasady zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa jednostki sektora finansów publicznych

Art. 60.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować papiery wartościowe na:
  - 1) pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
  - 2) finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
  - 3) spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów.
2. Zaciągnięte kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, podlegają spłacie lub wykupowi w tym samym roku, w którym zostały zaciągnięte lub wyemitowane.

Art. 61.

1. Suma zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych, o których mowa w art. 60 ust. 1, nie może przekroczyć kwoty określonej w uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego.
2. W przypadku ubiegania się przez jednostkę samorządu terytorialnego o udzielenie kredytu lub pożyczki na cel, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2 i 3, a także w przypadku zamiaru emisji przez jednostkę samorządu terytorialnego papierów wartościowych na cel, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2 i 3, zarząd tej jednostki jest obowiązany uzyskać opinię regionalnej izby obrachunkowej o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki lub wykupu papierów wartościowych.

Art. 62.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać jedynie takie zobowiązania finansowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2 i 3, których koszty obsługi są ponoszone co najmniej raz do roku, przy czym:
  - 1) dyskonto od emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego papierów wartościowych nie może przekraczać 5 % wartości nominalnej;
  - 2) kapitalizacja odsetek jest niedopuszczalna.
2. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio do jednostek sektora finansów publicznych innych niż Skarb Państwa.

Art. 63.

1. Jednostki sektora finansów publicznych, z wyjątkiem Skarbu Państwa, nie mogą zaciągać zobowiązań finansowych, których wartość nominalna należna do zapłaty w dniu wymagalności, wyrażona w złotych, nie została ustalona w dniu zawierania transakcji.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których nie stosuje się ograniczeń, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności kredyty i pożyczki z instytucji międzynarodowych lub od pożyczkodawców rządowych, jak również biorąc pod uwagę w szczególności możliwość wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań oraz ograniczenie wzrostu poziomu państwowego długu publicznego.

Art. 64.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać poręczeń i gwarancji, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy. Łączna kwota poręczeń i gwarancji określana jest w uchwale budżetowej.
2. Poręczenia i gwarancje, o których mowa w ust. 1, są terminowe i udzielane do określonej kwoty.

Rozdział 5. Zasady i tryb emisji skarbowych papierów wartościowych

Art. 65.

1. Skarbowy papier wartościowy jest papierem wartościowym, w którym Skarb Państwa stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela takiego papieru, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, które może mieć charakter pieniężny lub niepieniężny.
2. Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane w granicach limitów określonych w ustawie budżetowej.

3. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia pieniężne mogą być emitowane lub wystawiane wyłącznie przez Ministra Finansów.
4. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia niepieniężne, emituje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa w porozumieniu z Ministrem Finansów.
5. Skarb Państwa odpowiada całym majątkiem za zobowiązania wynikające z wyemitowanych lub wystawionych skarbowych papierów wartościowych.

Art. 66.

Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane jako papiery wartościowe o pierwotnym terminie wykupu:

- 1) nie dłuższym niż rok, do których zalicza się w szczególności bony skarbowe (krótkoterminowe skarbowe papiery wartościowe);
- 2) dłuższym niż rok, do których zalicza się w szczególności obligacje skarbowe.

Art. 67.

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki emitowania danego rodzaju skarbowych papierów wartościowych, a w szczególności:

- 1) jednostkową wartość nominalną;
- 2) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji;
- 3) zasady i tryb sprzedaży, w tym termin lub sposób ustalenia ceny sprzedaży emitowanych papierów wartościowych na rynku pierwotnym;
- 4) podmioty, którym skarbowe papiery wartościowe danej emisji są oferowane do nabycia na rynku pierwotnym;
- 5) ograniczenia co do obrotu skarbowymi papierami wartościowymi na rynku pierwotnym i wtórnym;
- 6) sposób realizacji świadczeń z tytułu skarbowych papierów wartościowych - kierując się koniecznością optymalnego zaspokajania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa lub efektywnego zarządzania długiem Skarbu Państwa.

Art. 68.

1. Minister Finansów określi przez wydanie listu emisyjnego szczegółowe warunki emisji skarbowych papierów wartościowych dotyczące treści świadczeń wynikających ze skarbowego papieru wartościowego i sposób ich realizacji.
2. Minister Finansów może upoważnić inny podmiot do wydania listu

emisyjnego dotyczącego skarbowych papierów wartościowych przeznaczonych na rynki finansowe.

3. List emisyjny zawiera w szczególności:
  - 1) datę emisji;
  - 2) powołanie podstawy prawnej emisji;
  - 3) cenę zbycia lub sposób jej ustalenia;
  - 4) stopę procentową lub sposób jej obliczania;
  - 5) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych;
  - 6) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji;
  - 7) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.
4. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości szczegółowe warunki danej emisji. Podanie do publicznej wiadomości listu emisyjnego jest warunkiem dojścia emisji do skutku.

Art. 69.

Bon skarbowy jest krótkoterminowym papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży w kraju na rynku pierwotnym z dyskontem i wykupywanym według wartości nominalnej, po upływie okresu, na jaki został wyemitowany.

Art. 70.

1. Obligacja skarbową jest papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży w kraju lub za granicą, oprocentowanym w postaci dyskonta lub odsetek.
2. Obligacja skarbową sprzedawana jest na rynku pierwotnym:
  - 1) z dyskontem;
  - 2) według wartości nominalnej;
  - 3) powyżej wartości nominalnej- i wykupywana po upływie okresu, na jaki została wyemitowana.

Art. 71.

1. Skarbowy papier oszczędnościowy jest skarbowym papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży:
  - 1) osobom fizycznym,
  - 2) stowarzyszeniom, innym organizacjom społecznym i zawodowym

oraz fundacjom wpisanym do rejestru sądowego, a w przypadku nierezydentów, również wpisanym do innego rejestru urzędowego,

- o ile warunki emitowania tak stanowią.

2. Skarbowy papier oszczędnościowy może być wyłączony z obrotu na rynku wtórnym albo może być przedmiotem obrotu tylko pomiędzy podmiotami, o których mowa w ust. 1, o ile warunki emitowania tak stanowią.

Art. 72.

1. Skarbowe papiery wartościowe zbywane są na rynku pierwotnym odpłatnie.
2. Emisja następuje z dniem rozliczenia zaoferowanych do nabycia skarbowych papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej zbytych papierów wartościowych.

Dział IV. Budżet państwa

Rozdział 1. Podstawowe definicje i zasady

Art. 73.

1. Budżet państwa jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów organów:
  - 1) władzy publicznej;
  - 2) kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów;
  - 3) administracji rządowej.
2. Budżet państwa jest uchwalany w formie ustawy budżetowej na okres roku kalendarzowego, zwanego dalej „rokiem budżetowym”.
3. Ustawa budżetowa stanowi podstawę gospodarki finansowej państwa w roku budżetowym.

Art. 74.

Dochodami budżetu państwa są:

- 1) podatki i opłaty, w części, która zgodnie z odrębnymi ustawami nie stanowi dochodów jednostek samorządu terytorialnego, przychodów państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;
- 2) cła;
- 3) wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa;

- 4) wpłaty z tytułu dywidendy;
- 5) wpłaty z zysku Narodowego Banku Polskiego;
- 6) wpłaty nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczych;
- 7) dochody pobierane przez państwowe jednostki budżetowe, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
- 8) dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze dotyczące składników majątkowych Skarbu Państwa, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
- 9) odsetki od środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
- 10) odsetki od lokat terminowych ustanowionych ze środków zgromadzonych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa;
- 11) odsetki od udzielonych z budżetu państwa pożyczek krajowych i zagranicznych;
- 12) grzywny, mandaty i inne kary pieniężne, o ile zgodnie z odrębnymi ustawami nie stanowią dochodów innych jednostek sektora finansów publicznych;
- 13) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz Skarbu Państwa;
- 14) dochody ze sprzedaży majątku, rzeczy, praw, niestanowiące przychodów w rozumieniu art. 17 ust. 1 pkt 4 lit. a i b, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
- 15) inne dochody określone w odrębnych ustawach lub umowach międzynarodowych;
- 16) środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-4, po ich przekazaniu na rachunek dochodów budżetu państwa.

Art. 75.

1. Wydatki budżetu państwa są przeznaczone na:
  - 1) funkcjonowanie organów władzy publicznej, kontroli i ochrony prawa;
  - 2) zadania wykonywane przez administrację rządową;
  - 3) funkcjonowanie sądów i trybunałów;
  - 4) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego;
  - 5) dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego;
  - 6) wpłaty do budżetu Unii Europejskiej, zwane dalej „środkami własnymi Unii Europejskiej”;
  - 7) subwencje dla partii politycznych;

- 8) dotacje na zadania określone odrębnymi ustawami;
  - 9) obsługę długu publicznego;
  - 10) finansowanie programów i projektów, na których realizację uzyskano środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, 4 i 5;
  - 11) realizację Wspólnej Polityki Rolnej.
2. Z budżetu państwa są finansowane także zadania określone w odrębnych ustawach i umowach międzynarodowych.

Art. 76.

1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu państwa stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu państwa lub deficyt budżetu państwa.
2. Deficyt budżetu państwa oraz inne pożyczkowe potrzeby budżetu państwa mogą być pokryte przychodami pochodzącymi z:
  - 1) sprzedaży skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym i zagranicznym;
  - 2) kredytów zaciąganych w bankach krajowych i zagranicznych;
  - 3) pożyczek;
  - 4) prywatyzacji majątku Skarbu Państwa;
  - 5) kwot pochodzących ze spłat udzielonych kredytów i pożyczek.

Art. 77.

1. Ustawa budżetowa:
  - 1) określa prognozę dochodów budżetu państwa oraz limit wydatków budżetu państwa;
  - 2) ustala:
    - a) deficyt budżetu państwa oraz źródła jego pokrycia,
    - b) przychody i rozchody budżetu państwa,
    - c) zakres i kwoty dotacji przedmiotowych.
2. Ustawa budżetowa zawiera także:
  - 1) plany finansowe agencji wykonawczych;
  - 2) plany finansowe państwowych funduszy celowych;
  - 3) plany finansowe państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 6 pkt 13-15;
  - 4) wykaz programów wieloletnich;
  - 5) wykaz jednostek otrzymujących dotacje podmiotowe i celowe oraz

kwoty dotacji;

- 6) wykaz programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 1, 3, 4 i 5 wraz z limitami wydatków budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie tych programów;
  - 7) wykaz programów operacyjnych w szczególności określonej w art. 205;
  - 8) wykaz wieloletnich limitów zobowiązań w kolejnych latach realizacji programów operacyjnych wraz z wykazem wieloletnich limitów wydatków realizowanych w ich ramach;
  - 9) plan wydatków budżetu państwa w roku budżetowym na finansowanie programów operacyjnych i programów finansowanych z udziałem środków o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 4 i 5, w szczególności klasyfikacji budżetowej: część, dział, rozdział;
  - 10) wykaz obowiązujących umów o partnerstwie publiczno-prywatnym finansowanych z budżetu państwa.
3. W przypadku gdy z określonych w odrębnych przepisach zasad i trybu udzielania dotacji wynika, że nie jest możliwe ujęcie jednostki w wykazie, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, wykaz może zawierać grupy jednostek i łączną kwotę dotacji.
  4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, dysponent części budżetowej, w której zaplanowane zostały dotacje, podaje do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom.
  5. Wykaz, o którym mowa w ust. 2 pkt 10 zawiera:
    - 1) przedmiot i cel umowy;
    - 2) strony umowy;
    - 3) okres wykonywania umowy;
    - 4) łączną kwotę wydatków na wykonanie umowy, w tym łączną kwotę wydatków budżetowych;
    - 5) łączne kwoty wydatków w poszczególnych latach, w tym łączną kwotę wydatków budżetu w poszczególnych latach.
  6. Ustawa budżetowa może zawierać plany finansowe innych państwowych osób prawnych zaliczonych do sektora finansów publicznych.

Art. 78.

1. Dochody budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej według:
  - 1) źródeł dochodów;
  - 2) części i działów klasyfikacji budżetowej.

2. Wydatki budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej w podziale na: części, działy, rozdziały klasyfikacji wydatków oraz grupy wydatków, z wyodrębnieniem wydatków przeznaczonych na finansowanie programów operacyjnych, Wspólnej Polityki Rolnej oraz innych programów i projektów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 4.
3. Plany finansowe agencji wykonawczych ujmuje się w ustawie budżetowej, z wyodrębnieniem przychodów w tym dotacji z budżetu państwa, kosztów w tym wynagrodzeń i składek naliczanych od wynagrodzeń oraz wyniku finansowego.
4. Plany finansowe państwowych funduszy celowych ujmuje się w ustawie budżetowej oddzielnie dla każdego funduszu, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego funduszu, w tym:
  - 1) środków pieniężnych, należności i zobowiązań;
  - 2) przychodów własnych;
  - 3) dotacji z budżetu państwa oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;
  - 4) wydatków na realizację zadań, w tym wydatków na wynagrodzenia i składek naliczanych od wynagrodzeń;
  - 5) zadań, jakie będą finansowane ze środków funduszu.
5. Plany finansowe, o których mowa w art. 77 ust. 2 pkt 3 oraz ust. 6, ujmuje się w ustawie budżetowej odrębnie dla każdej jednostki, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego środków obrotowych oraz stanu środków pieniężnych, należności i zobowiązań, przychodów własnych, dotacji z budżetu państwa oraz kosztów realizacji zadań.

Art. 79.

Ustawa budżetowa nie może zawierać przepisów zmieniających inne ustawy.

Art. 80.

1. Z budżetu państwa, w zakresie ustalonym w ustawie budżetowej, mogą być udzielane:
  - 1) kredyty wynikające z umów międzynarodowych;
  - 2) pożyczki wynikające z ustaw innych niż ustawa budżetowa.
2. Pożyczki i kredyty udzielane z budżetu państwa są oprocentowane, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej. Wysokość oprocentowania określa umowa.

Art. 81.

1. W budżecie państwa tworzy się rezerwę ogólną, nie wyższą niż 0,2 % wydatków budżetu.
2. W budżecie państwa mogą być tworzone rezerwy celowe:
  - 1) na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie jest możliwy do dokonania w okresie opracowywania budżetu;
  - 2) na wydatki, których realizacja uwarunkowana jest zaciągnięciem kredytu w międzynarodowej instytucji finansowej;
  - 3) na wydatki związane z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej oraz programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
  - 4) gdy odrębne ustawy tak stanowią.
3. Suma rezerw celowych, o których mowa w ust. 2 pkt 1, nie może przekroczyć 3% wydatków budżetu.
4. W częściach budżetu państwa, których dysponentami są poszczególni wojewodowie, może być tworzona rezerwa w wysokości do 1 % planowanych wydatków, z wyłączeniem dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego.
5. Nie można tworzyć rezerw celowych na finansowanie wydatków, których podział na klasyfikację budżetową jest znany na etapie opracowywania ustawy budżetowej.

Art. 82.

1. Budżet państwa składa się z części odpowiadających organom władzy publicznej, kontroli, ochrony prawa, sądów i trybunałów, wymienionym w art. 104 ust. 2, sądom powszechnym, Krajowej Radzie Sądownictwa, Instytutowi Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowemu Biuru Wyborczemu, administracji rządowej, przy czym dla poszczególnych działów administracji rządowej oraz dla urzędów nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów ustala się odpowiednio odrębne części budżetu.
2. W odrębnych częściach budżetu państwa ujmuje się:
  - 1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego;
  - 2) rezerwę ogólną;
  - 3) rezerwy celowe;
  - 4) obsługę długu Skarbu Państwa;
  - 5) środki własne Unii Europejskiej;

- 6) dochody, o których mowa w art. 74 pkt 16.
3. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek właściwego ministra, w budżecie państwa mogą być tworzone odrębne części dla:
  - 1) urzędów centralnych nadzorowanych przez ministra;
  - 2) państwowych jednostek organizacyjnych niebędących organami władzy lub administracji rządowej;
  - 3) zadań ogólnych, jeżeli wyodrębnienie części jest uzasadnione koniecznością zapewnienia bieżącej kontroli dochodów lub wydatków.
4. Częściami budżetu państwa dysponują kierownicy jednostek oraz organy wymienione w art. 104 ust. 2, właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz kierownicy państwowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, zwani dalej „dysponentami części budżetowej”.
5. W przypadku gdy jeden minister kieruje więcej niż jednym działem administracji rządowej, minister ten jest dysponentem wszystkich części budżetu wyodrębnionych dla tych działów.

Art. 83.

1. Dochody i wydatki oraz przychody i rozchody budżetu państwa klasyfikuje się według zasad określonych w art. 38 oraz według części budżetowych, o których mowa w art. 82.
2. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, klasyfikację części budżetowych oraz dysponentów części budżetowych, z uwzględnieniem przepisów o działach administracji rządowej oraz wyodrębnionych zadań i wydatków, o których mowa w art. 82 ust. 2 i ust. 3 pkt 3.

Rozdział 2. Przeznaczenie wydatków budżetu państwa

Art. 84.

1. Wydatki budżetu państwa dzielą się na:
  - 1) dotacje i subwencje;
  - 2) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
  - 3) wydatki bieżące jednostek budżetowych;
  - 4) wydatki majątkowe;
  - 5) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa;
  - 6) wydatki na finansowanie programów i projektów, na których realizację uzyskano środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5;

- 7) środki własne Unii Europejskiej.
2. Dotacje celowe są przeznaczone na:
  - 1) finansowanie lub dofinansowanie:
    - a) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
    - b) ustawowo określonych zadań, w tym zadań z zakresu mecenatu państwa nad kulturą, realizowanych przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego,
    - c) bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
    - d) zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zwanym dalej „organizacjami pozarządowymi”,
    - e) kosztów realizacji inwestycji;
  - 2) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnej ustawie.
3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych obejmują wydatki budżetu państwa kierowane, na podstawie odrębnych przepisów, bezpośrednio lub pośrednio do osób fizycznych, a niebędące wynagrodzeniem za świadczoną pracę.
4. Wydatki bieżące jednostek budżetowych obejmują:
  - 1) wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń;
  - 2) zakupy towarów i usług;
  - 3) koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań;
  - 4) koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem fundacji i stowarzyszeń.
5. Wydatki majątkowe obejmują:
  - 1) wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego;
  - 2) wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki.
6. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa obejmują w szczególności wydatki budżetu państwa z tytułu oprocentowania i dyskonta od skarbowych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez Skarb

Państwa poręczeniami i gwarancjami oraz koszty związane z emisją skarbowych papierów wartościowych.

Art. 85.

1. Środki własne Unii Europejskiej ujmuje się w ustawie budżetowej w wysokości ustalonej w toku procedury budżetowej Unii Europejskiej.
2. Do środków własnych Unii Europejskiej zalicza się:
  - 1) udział we wpływach z ceł, opłat rolnych i cukrowych;
  - 2) środki obliczone na podstawie podatku od towarów i usług, zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów Unii Europejskiej;
  - 3) środki obliczone na podstawie wartości rocznego dochodu narodowego brutto.
3. Do środków własnych Unii Europejskiej są również zaliczane odsetki i kary za nieterminowe lub nieprawidłowo naliczone płatności.

Art. 86.

Dotacje celowe przeznacza się także na:

- 1) współfinansowanie programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, wydatkowane przez podmioty realizujące te programy, inne niż państwowe jednostki budżetowe,
- 2) finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, ze środków przekazywanych przez jednostki, o których mowa w art. 6 pkt 6, 7 i 13.

Art. 87.

1. Udzielanie dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego określają odrębne ustawy. Dotacje te mogą być przyznane na:
  - 1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej, zadań inspekcji i straży oraz innych zadań zleconych odrębnymi ustawami;
  - 2) dofinansowanie zadań własnych bieżących i inwestycyjnych.
2. Kwota dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie może stanowić 100% kosztów realizacji zadania, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej.

Art. 88.

1. Dotacje przedmiotowe mogą być udzielane:
  - 1) na podstawie odrębnych ustaw dla przedsiębiorców wytwarzających określone rodzaje wyrobów lub świadczących określone rodzaje usług, z uwzględnieniem ich równoprawności;

- 2) dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa.
2. Ustawa budżetowa określa kwoty i przedmiot dotacji, o których mowa w ust. 1.
3. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji przedmiotowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz określa szczegółowy sposób i tryb udzielania i rozliczania tych dotacji, z zastrzeżeniem ust. 4-5.
4. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, na jednostkę usługi lub produktu oraz szczegółowy sposób i tryb udzielania oraz rozliczania tych dotacji, z uwzględnieniem równoprawności podmiotów.
5. W przypadku gdy ustawa budżetowa określi dotacje przedmiotowe do podręczników szkolnych, Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki oraz określa szczegółowy sposób oraz tryb udzielania i rozliczania dotacji.
6. Rada Ministrów, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 3-5, określi formę składania wniosków, w tym informowania o ich przyjęciu lub odrzuceniu, warunki i terminy przekazywania, wykorzystania i rozliczenia dotacji oraz termin zwracania dotacji, uwzględniając globalne kwoty dotacji na poszczególne cele określone w ustawie budżetowej.

Art. 89.

1. Z budżetu państwa finansowane są inwestycje państwowych jednostek budżetowych.
2. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji:
  - 1) agencji wykonawczych;
  - 2) innych państwowych osób prawnych, dla których zasady gospodarki finansowej określają odrębne ustawy;
  - 3) jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia zamieszczonego w innej ustawie;
  - 4) realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania:
    - a) własne,
    - b) z zakresu administracji rządowej;
  - 5) związanych z badaniami naukowymi, pracami badawczo-rozwojowymi lub rozwojowymi.
3. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowywanie kosztów realizacji inwestycji:
  - 1) przedsiębiorców - są udzielane z uwzględnieniem przepisów o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej;

- 2) związanych z badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi - są udzielane z uwzględnieniem kryteriów i trybu określonych w odrębnych przepisach;
  - 3) w ramach umów o partnerstwie publiczno-prywatnym - są udzielane z uwzględnieniem przepisów o partnerstwie publiczno-prywatnym.
4. Inwestycje realizowane z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, są finansowane z uwzględnieniem odrębnych przepisów.

Art. 90.

Łączna kwota dotacji przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji realizowanej przez jednostkę niezaliczaną do sektora finansów publicznych ze środków nie pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, nie może być wyższa niż 50 % planowanej wartości kosztorysowej inwestycji, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

Art. 91.

Ze środków budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie inwestycji państwowych jednostek budżetowych oraz z dotacji celowych udzielanych z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, o których mowa w art. 89 ust. 2, mogą być finansowane:

- 1) koszty budowy nowych obiektów budowlanych, określonych w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 i Nr 170, poz. 1217), zwanych dalej „obiettami budowlanymi”;
- 2) zakup obiektów budowlanych;
- 3) zakup lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych, z wyjątkiem tych, których wartość początkowa nie przekracza kwoty uprawniającej do dokonania jednorazowo odpisu amortyzacyjnego, określonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, z zastrzeżeniem pkt 4;
- 4) zakup lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych bez względu na ich wartość oraz innych przedmiotów - jeżeli są pierwszym wyposażeniem obiektów budowlanych;
- 5) koszty transportu i montażu oraz inne koszty ponoszone w celu przekazania środków trwałych do używania;
- 6) koszty przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, odbudowy, rekonstrukcji lub adaptacji obiektów budowlanych i innych środków trwałych, powodującej ich ulepszenie w rozumieniu przepisów o rachunkowości;
- 7) koszty przygotowania do realizacji inwestycji, o których mowa w pkt 1 i 6, w tym w szczególności koszty opracowania programu inwestycji, dokumentacji inwestycji, projektu budowlanego, zakupu i przygotowania działki budowlanej oraz ekspertyz, studiów, pomiarów geodezyjnych, prac geologicznych oraz prac archeologicznych i związanych z ochroną środowiska, dotyczących tych

inwestycji;

- 8) zakup wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli:
  - a) ich wartość początkowa jest wyższa od kwoty, o której mowa w pkt 3,
  - b) są pierwszym wyposażeniem obiektów budowlanych - bez względu na ich wartość;
- 9) inne koszty, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają finansowaniu ze środków budżetu państwa przeznaczonych na inwestycje.

Art. 92.

Dysponenci części budżetowych podejmując decyzję o ujęciu finansowania inwestycji ze środków budżetu państwa w materiałach do projektu ustawy budżetowej, sprawdzają czy spełnione są następujące warunki:

- 1) z dokumentacji inwestycji przygotowanej przez jednostkę organizacyjną podejmującą realizację inwestycji, zwaną dalej „inwestorem” wynika, że jej realizacja w planowanym terminie i zakresie rzeczowym jest uzasadniona;
- 2) inwestycja podlegająca realizacji na podstawie projektu budowlanego, o którym mowa w art. 34 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.– Prawo budowlane, zwana dalej „inwestycją budowlaną”, jest przygotowana do realizacji co najmniej w zakresie określonym w art. 93;
- 3) inwestor dysponuje środkami finansowymi lub ma zapewnienie ich otrzymania w wysokości umożliwiającej zagospodarowanie, w planowanym okresie, efektów rzeczowych inwestycji, po zakończeniu jej realizacji;
- 4) finansowanie inwestycji budowlanej środkami budżetu państwa jest możliwe przy uwzględnieniu poziomu zaangażowania budżetu państwa w finansowanie już realizowanych inwestycji budowlanych oraz uzasadnionego zapotrzebowania inwestorów na środki budżetu państwa przeznaczane na finansowanie innych inwestycji.

Art. 93.

1. Realizacja inwestycji budowlanej może być finansowana ze środków budżetu państwa, jeżeli:
  - 1) inwestor posiada zaakceptowany program inwestycji budowlanej, zawierający co najmniej:
    - a) uzasadnienie celowości inwestycji budowlanej i jej lokalizacji,
    - b) dane o planowanym zakresie rzeczowym oraz o planowanym okresie realizacji inwestycji budowlanej,
    - c) ocenę ekonomicznej efektywności inwestycji budowlanej,
    - d) dane o planowanych efektach rzeczowych inwestycji budowlanej,

- e) harmonogram realizacji inwestycji budowlanej,
  - f) planowany łączny koszt inwestycji budowlanej, zwany dalej „wartością kosztorysową inwestycji budowlanej”, oraz dane o planowanych z poszczególnych źródeł środkach na jej finansowanie w kolejnych latach realizacji,
  - g) dane o planowanym okresie użytkowania obiektów budowlanych i innych składników majątkowych, po zakończeniu realizacji inwestycji budowlanej, oraz o planowanej kwocie środków finansowych i źródłach ich pochodzenia, które umożliwiają zagospodarowanie tych efektów rzeczowych inwestycji budowlanej w planowanym okresie;
- 2) została dokonana analiza celowości i możliwości wykonania inwestycji budowlanej etapami;
  - 3) wartość kosztorysowa inwestycji budowlanej nie jest zmieniana lub jest zaktualizowana, z uwzględnieniem przepisów ustawy;
  - 4) planowane kwoty środków ze wszystkich źródeł na finansowanie inwestycji budowlanej w całym okresie jej realizacji są określone w wysokości umożliwiającej inwestorowi terminowe regulowanie zobowiązań finansowych i terminowe zakończenie inwestycji budowlanej;
  - 5) inwestor posiada dokument stwierdzający prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane określone w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane, a dla inwestycji liniowych prawo dysponowania nieruchomością w zakresie umożliwiającym rozpoczęcie inwestycji.
2. Każda zmiana zakresu inwestycji budowlanej powodująca wzrost wartości kosztorysowej wymaga wskazania źródeł finansowania zwiększonych kosztów.
  3. Zwiększenie wartości kosztorysowej, o której mowa w ust. 2, powodujące zwiększenie finansowania ze środków budżetu państwa, wymaga zatwierdzenia przez dysponenta, z zastrzeżeniem przepisów art. 99.
  4. Wartość kosztorysową inwestycji budowlanej określa się w szczególności w układzie następujących grup kosztów:
    - 1) pozyskania działki budowlanej;
    - 2) przygotowania terenu budowy;
    - 3) budowy obiektów budowlanych;
    - 4) instalacji;
    - 5) przyłączenia obiektów budowlanych do sieci;
    - 6) zagospodarowania terenu budowy i terenów przyległych, jeżeli eksploatacja wybudowanego obiektu budowlanego jest uzależniona od ich odpowiedniego zagospodarowania;
    - 7) wyposażenia;

- 8) prac przygotowawczych, projektowych, obsługi inwestorskiej oraz ewentualnie szkoleń i rozruchu.
5. Dysponent części budżetowej, z której finansowana jest inwestycja, może zaakceptować zwiększoną wartość kosztorysową inwestycji, wynikającą z rozstrzygniętej procedury przetargowej i zwiększyć łączną kwotę dofinansowania inwestycji z budżetu państwa.

Art. 94.

W przypadku wykonywania inwestycji budowlanej etapami, finansowanie ze środków budżetu państwa kolejnego jej etapu może być kontynuowane wyłącznie po pozytywnej ocenie przez dysponenta dotychczasowego przebiegu realizacji inwestycji i wykorzystania jej efektów rzeczowych, które inwestor uzyskał w wyniku zakończenia poprzednich etapów inwestycji.

Art. 95.

1. Wysokość kwot dotacji celowych z budżetu państwa planowanych na finansowanie kosztów inwestycji, w kolejnych latach jej realizacji, jest ustalana z uwzględnieniem:
    - 1) harmonogramu realizacji inwestycji;
    - 2) planowanych wydatków inwestora, w kolejnych latach realizacji inwestycji, na regulowanie zobowiązań finansowych dotyczących inwestycji;
    - 3) kwot środków własnych i środków innych niż dotacje celowe z budżetu państwa, planowanych na finansowanie inwestycji w kolejnych latach jej realizacji; środki te są planowane z podziałem według źródeł ich pochodzenia.
  2. Przy ustalaniu kwot dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, dokumentami stanowiącymi podstawę informacji o pozostałych źródłach finansowania inwestycji są:
    - 1) pisemne zobowiązanie inwestora do przeznaczenia środków własnych inwestora,
    - 2) umowy zawarte przez inwestora z bankiem lub pożyczkodawcą albo wydane przez nich dokumenty potwierdzające zapewnienie udzielenia kredytu lub pożyczki,
    - 3) dokumenty potwierdzające przyznanie dotacji z państwowych funduszy celowych lub innych środków albo zapewnienie ich przyznania
- z uwzględnieniem planowanych kwot i terminów ich przekazywania.

Art. 96.

Niewykorzystane środki finansowe przyznane w ramach dotacji celowej są zwracane przez inwestora do budżetu państwa, na rachunek dysponenta, w terminie 14 dni od dnia uregulowania zobowiązań związanych z realizacją inwestycji, nie później jednak niż w terminie:

- 1) 50 dni od dnia odbioru końcowego inwestycji budowlanej albo
  - 2) 30 dni od dnia zakończenia inwestycji innej niż inwestycja budowlana
- wraz z odsetkami określonymi w art. 125 ust. 3, liczonymi od dnia upływu tych terminów, z zastrzeżeniem art. 126 ust. 1.

Art. 97.

1. Inwestor, po zakończeniu i przekazaniu do użytkowania inwestycji budowlanej, sporządza, w terminie 60 dni od dnia, w którym był dokonany odbiór końcowy inwestycji, rozliczenie zawierające co najmniej:
  - 1) porównanie rzeczywistych kosztów, podstawowych efektów rzeczowych, okresu realizacji i źródeł finansowania inwestycji z odpowiednimi wielkościami planowanymi przy jej rozpoczynaniu oraz określonymi w wyniku zmian dokonanych w okresie realizacji tej inwestycji;
  - 2) analizę i uzasadnienie różnic między wielkościami, o których mowa w pkt 1;
  - 3) omówienie ważniejszych działań, które inwestor podjął w celu usunięcia nieprawidłowości występujących w okresie realizacji inwestycji;
  - 4) informację dotyczącą podatku od towarów i usług zapłaconego i zwróconego zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług.
2. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, inwestor przekazuje:
  - 1) dysponentowi, który finansował lub dofinansował inwestycję ze środków budżetu państwa;
  - 2) bankowi, jeżeli inwestycja była finansowana również z udziałem kredytu bankowego.
3. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, może być przekazywane właściwym adresatom również w formie elektronicznej.
4. Dysponent, w razie stwierdzenia nieprawidłowości w rozliczeniu, poleca inwestorowi ich usunięcie i wyznacza termin przekazania poprawionego rozliczenia; przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.
5. Jeżeli inwestycja była realizowana poza granicami kraju, dysponent na wniosek inwestora może przedłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, nie więcej jednak niż o 30 dni, z zastrzeżeniem art. 125 ust. 2.

Art. 98.

1. W przypadku gdy inwestor uzyskał zwrot podatku od towarów i usług – środki te zwraca na rachunek bieżący dochodów dysponenta, w wysokości proporcjonalnej do kwoty uzyskanej dotacji na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, w okresie od dnia rozpoczęcia inwestycji do dnia uzyskania zwrotu podatku.
2. Zwrot, o którym mowa w ust. 1, następuje w terminie 7 dni od dnia wpłynięcia środków na rachunek inwestora.

Art. 99.

Zwiększenie w okresie realizacji inwestycji jej planowanej wartości kosztorysowej, wynikające z:

- 1) zwiększenia zakresu rzeczowego inwestycji,
- 2) zmian w dokumentacji projektowej,
- 3) wydłużenia okresu realizacji inwestycji,
- 4) innych przyczyn niż wzrost cen dóbr inwestycyjnych

- nie stanowi podstawy do zwiększenia łącznej kwoty dotacji celowej, chyba, że odrębne przepisy stanowią inaczej.

Art. 100.

W przypadku gdy wartość kosztorysowa inwestycji została obniżona w czasie jej realizacji, dysponent zmniejsza łączną kwotę środków budżetu państwa ustaloną na finansowanie lub dofinansowanie tej inwestycji, o taki sam procent, o jaki została obniżona wartość kosztorysowa inwestycji, oraz pisemnie zawiadamia o tym inwestora.

Art. 101.

1. Ustawa budżetowa może określać, w ramach limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na programy wieloletnie, ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.
2. Programy wieloletnie ustanawiane są przez Radę Ministrów w celu realizacji strategii przyjętych przez Radę Ministrów, w tym w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa. Rada Ministrów ustanawiając program wskazuje jego wykonawcę.
3. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, zawiera:
  - 1) nazwę programu i podstawę prawną utworzenia programu;
  - 2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą jego wykonanie;
  - 3) cel programu;
  - 4) zadania programu;

- 5) okres realizacji programu;
  - 6) łączne nakłady, w tym z budżetu państwa, na realizację programu;
  - 7) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w kolejnych latach na realizację programu;
  - 8) mierniki określające stopień realizacji celu.
4. Realizacja programów wieloletnich może być podzielona na etapy.
  5. Jednostki realizujące program mogą zaciągać zobowiązania w celu sfinansowania w poszczególnych latach realizacji programu, do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych dla całego programu. W razie wspólnej realizacji programu przez dwa lub więcej podmioty, zobowiązania zaciągane przez każdy podmiot nie mogą przekroczyć kwoty planowanej dla tego podmiotu.

Art. 102.

1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, sposób finansowania zadań realizowanych w ramach międzynarodowej współpracy z zakresu wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, wynikających z umów i porozumień.
2. Rada Ministrów wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, określi w szczególności rodzaj realizowanych zadań, źródła, sposób i formę ich finansowania oraz wykorzystania wpływów uzyskanych w wyniku realizowanych zadań w przypadku przejściowego ich finansowania uwzględniając postanowienia umów i porozumień wymienionych w ust. 1.

Rozdział 3. Tryb opracowywania i uchwalania budżetu państwa

Art. 103.

1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów założenia projektu budżetu państwa na rok następny, uwzględniające kierunki działań zawarte w przyjętym przez Radę Ministrów Programie Konwergencji, opracowanym zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych (Dz. U. UE L 209 z 2.08.97, str. 1, Dz. U. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 10, t. 01, str. 84, z późn. zm.).
2. Materiały do projektu ustawy budżetowej opracowują i przedstawiają Ministrowi Finansów dysponenci części budżetowych, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Materiały do projektu ustawy budżetowej w zakresie środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, z wyłączeniem środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rybołówstwa, przygotowuje i przedstawia Ministrowi Finansów minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego,

z uwzględnieniem wieloletnich limitów wydatków, o których mowa w art. 77 ust. 2 pkt 8.

4. Właściwe organy lub kierownicy innych jednostek sektora finansów publicznych, opracowują i przedstawiają projekty planów finansowych właściwym ministrom w terminach określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 5.
5. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób, tryb i terminy opracowania materiałów, o których mowa w ust. 2-4, w tym:
  - 1) planów rzeczowych zadań realizowanych ze środków budżetowych,
  - 2) projektów planów dochodów i wydatków poszczególnych części budżetowych na rok budżetowy i kolejne dwa lata,
  - 3) wykazów programów wieloletnich,
  - 4) wykaz wydatków związanych z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej oraz programów i projektów dofinansowywanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
  - 5) wzory formularzy,
  - 6) projektów rocznych planów finansowych jednostek, o których mowa w art. 6 pkt 6 i 13-15, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest organ administracji rządowej

- kierując się koniecznością uwzględnienia klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz zakresem podmiotowym i przedmiotowym spraw wymagających ujęcia w projekcie ustawy budżetowej.

Art. 104.

1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów projekt ustawy budżetowej na rok następny wraz z uzasadnieniem.
2. Minister Finansów włącza do projektu ustawy budżetowej dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 105.

1. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej i wraz z uzasadnieniem przedstawia go Sejmowi w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy.
2. Rada Ministrów wraz z projektem ustawy budżetowej przedstawia Sejmowi opinię w sprawie projektu dochodów i wydatków w częściach, o których mowa w art. 104 ust. 2.

Art. 106.

Do projektu ustawy budżetowej dołącza się uzasadnienie zawierające w szczególności:

- 1) główne cele polityki społecznej i gospodarczej;
- 2) założenia makroekonomiczne na rok budżetowy i dwa kolejne lata, dotyczące prognozy:
  - a) produktu krajowego brutto i jego składowych, w tym:
    - wielkości eksportu netto,
    - popytu krajowego, w tym konsumpcji prywatnej i zbiorowej,
    - nakładów brutto na środki trwałe,
  - b) poziomu cen towarów i usług konsumpcyjnych,
  - c) kursu walutowego,
  - d) przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej,
  - e) poziomu zatrudnienia i bezrobocia,
  - f) salda obrotów bieżących;
- 3) kierunki polityki fiskalnej, zawierające w szczególności założenia dotyczące średniookresowego celu budżetowego oraz działania z zakresu polityki fiskalnej i polityki gospodarczej zmierzające do jego osiągnięcia;
- 4) przewidywane wykonanie budżetu państwa za rok budżetowy poprzedzający rok budżetowy, którego dotyczy projekt ustawy budżetowej;
- 5) omówienie projektowanych:
  - a) przychodów i rozchodów oraz dochodów i wydatków budżetowych,
  - b) przychodów i wydatków państwowych funduszy celowych,
  - c) przychodów i kosztów agencji wykonawczych,
  - d) wykazów określonych w art. 77 ust. 2 pkt 6-8;
- 6) omówienie przewidywanej odpowiednio nadwyżki lub deficytu i długu sektora finansów publicznych;
- 7) omówienie wielkości środków własnych Unii Europejskiej oraz środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej;
- 8) informacje o udzielonych przez Skarb Państwa kwotach poręczeń i gwarancji, według przewidywanego wykonania na koniec roku budżetowego poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczy projekt ustawy budżetowej;
- 9) kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa;
- 10) zestawienie zadań, w ramach planowanych kwot wydatków wraz z:
  - a) opisem celów tych zadań,

- b) miernikami,
- c) omówieniem planowanych wydatków na realizację zadań i podzadań,
- d) przewidywanymi trzyletnimi wydatkami związanymi z ich realizacją.

Art. 107.

1. Dysponenti części budżetowych, w terminie do dnia 25 października, przekazują informacje:
  - 1) jednostkom podległym - o kwotach dochodów i wydatków, w tym wynagrodzeń,
  - 2) jednostkom samorządu terytorialnego - o kwotach dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej, zadania inspekcji i straży, dotacji na realizację zadań własnych oraz o kwotach dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej
- przyjętych w projekcie ustawy budżetowej.
2. W terminie do dnia 1 grudnia jednostki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, opracowują i przekazują właściwym dysponentom części budżetowych projekty planów finansowych na następny rok budżetowy, zgodnie z projektem ustawy budżetowej.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do kwot dochodów z podatków i ceł pobieranych przez jednostki podległe Ministrowi Finansów.

Art. 108.

1. W przypadku gdy Rada Ministrów przedstawia Sejmowi projekt ustawy o prowizorium budżetowym, przepis art. 104 stosuje się odpowiednio.
2. Do projektu ustawy o prowizorium budżetowym stosuje się przepisy odnoszące się do projektu ustawy budżetowej.
3. W przypadku przedstawienia Sejmowi projektu ustawy o prowizorium budżetowym Rada Ministrów przedstawia Sejmowi projekt ustawy budżetowej nie później niż na 3 miesiące przed zakończeniem okresu obowiązywania ustawy o prowizorium budżetowym.

Art. 109.

1. W przypadku gdy ustawa budżetowa lub ustawa o prowizorium budżetowym nie zostaną ogłoszone przed dniem 1 stycznia, to do czasu ogłoszenia odpowiedniej ustawy:
  - 1) podstawą gospodarki finansowej jest przedstawiony Sejmowi odpowiedni projekt ustawy, o którym mowa w art. 104 lub 108;
  - 2) obowiązują stawki należności budżetowych oraz składki na fundusze celowe w wysokości ustalonej dla roku poprzedzającego rok

budżetowy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy podstawą gospodarki finansowej państwa jest ustawa lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym na określoną część roku, a przed upływem terminu obowiązywania ustawy o prowizorium budżetowym nie zostanie uchwalona ustawa budżetowa.

Rozdział 4. Zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej

Art. 110.

1. Dysponenci części budżetowych, w terminie 21 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej, przekazują jednostkom podległym informacje o kwotach dochodów i wydatków, w tym wynagrodzeń.
2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, sporządzają plany finansowe celem zapewnienia ich zgodności z ustawą budżetową.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do kwot dochodów z podatków i ceł, pobieranych przez jednostki podległe Ministrowi Finansów.

Art. 111.

1. Minister Finansów, w porozumieniu z dysponentami części budżetowych opracowuje harmonogram realizacji budżetu państwa.
2. Harmonogram, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:
  - 1) prognozę dochodów budżetu państwa w poszczególnych miesiącach;
  - 2) wielkość wydatków, planowanych do sfinansowania w poszczególnych miesiącach.
3. Harmonogram realizacji wydatków podlega aktualizacji na wniosek dysponenta części budżetowej.
4. Dysponent części budżetowej może poinformować podległe i nadzorowane jednostki o harmonogramie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 112.

Dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 86, udzielając dotacji celowej, w tym jednostce sektora finansów publicznych, w przypadku gdy odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa nie określają trybu i zasad udzielania lub rozliczania tej dotacji, zawiera umowę, w której określa w szczególności:

- 1) wysokość dotacji, cel lub opis zakresu rzeczowego zadania, na którego realizację środki dotacji są przekazywane;
- 2) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;

- 3) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, z tym że termin ten nie może być dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania;
- 4) tryb kontroli wykonania zadania.

Art. 113.

1. Dysponent części budżetowej może zlecić organizacji pozarządowej realizację swoich zadań na podstawie zawartej z tą organizacją umowy, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań.
2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać:
  - 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
  - 2) wysokość dotacji celowej udzielanej organizacji wykonującej zadanie i tryb płatności;
  - 3) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
  - 4) tryb kontroli wykonywania zadania;
  - 5) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej;
  - 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania, a w przypadku zadania realizowanego za granicą - 30 dni od określonego w umowie dnia jego wykonania.

Art. 114.

1. Jednostki, którym udzielona została dotacja, o której mowa w art. 112 i w art. 113 ust. 1, są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków.
2. Zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej lub dysponenta środków, o których mowa w art. 86, rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia, a w przypadku dotacji na realizację zadania za granicą - 60 dni od dnia jego przedstawienia.
3. W przypadku stwierdzenia na podstawie rozliczenia, o którym mowa w ust. 2, że dotacja została w części lub całości wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 86, określa w drodze decyzji wysokość kwoty podlegającej zwrotowi do budżetu państwa.

Art. 115.

1. Podziału rezerw celowych dokonuje, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, Minister Finansów w porozumieniu z właściwymi ministrami lub innymi dysponentami części budżetowych, nie później niż do dnia 15 października, z wyjątkiem rezerw, o których mowa w art. 81 ust. 2 pkt 2 i 3, oraz rezerw przeznaczonych na finansowanie zobowiązań Skarbu Państwa i rezerw przeznaczonych na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych.
2. Podziału rezerwy celowej na zwiększenie wynagrodzeń wynikających ze zmian organizacyjnych i nowych zadań w państwowych jednostkach budżetowych dokonuje Rada Ministrów.
3. Podziału rezerwy celowej, przeznaczonej na finansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 4, z wyłączeniem środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rybołówstwa, dokonuje Minister Finansów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
4. Rezerwy celowe mogą być przeznaczone, z zastrzeżeniem ust. 6, wyłącznie na cel, na jaki zostały utworzone, oraz wykorzystane zgodnie z klasyfikacją wydatków.
5. Zmiana klasyfikacji wydatków, o której mowa w ust. 4, może być dokonana przez Ministra Finansów w porozumieniu z właściwym ministrem lub innym dysponentem części budżetowej, nie później niż do dnia 15 listopada.
6. Minister Finansów może, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.

Art. 116.

1. Rezerwą ogólną dysponuje Rada Ministrów.
2. Rada Ministrów może upoważnić, w drodze rozporządzenia, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną do wysokości określonych kwot, uwzględniając zróżnicowanie kwot.
3. Rezerwa ogólna nie może być przeznaczona na zwiększenie wydatków, które zostały zmniejszone w trakcie realizacji budżetu w wyniku przeniesień, dokonanych na podstawie art. 129.

Art. 117.

O podziale rezerwy, o której mowa w art. 81 ust. 4, wojewodowie zawiadamiają Ministra Finansów.

Art. 118.

Ograniczenia, o których mowa w art. 115 ust. 1, 4-6 oraz w art. 116 ust. 3, nie mają zastosowania w przypadku realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia stanów nadzwyczajnych na terytorium państwa lub jego części.

Art. 119.

1. Rada Ministrów kieruje wykonywaniem budżetu państwa.
2. W celu rzetelnego i gospodarnego wykonania budżetu państwa, Rada Ministrów może, w drodze rozporządzeń, wydawać wytyczne, w szczególności określając:
  - 1) organy administracji rządowej uprawnione do dokonywania określonych rodzajów wydatków;
  - 2) szczegółowy sposób dokonywania wydatków, o których mowa w pkt 1;
  - 3) szczegółowy sposób i terminy sporządzania informacji z wykonania wydatków, o których mowa w pkt 1, oraz jednostki obowiązane do ich sporządzania;
  - 4) tryb i zasady wydawania decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2;
  - 5) tryb i zasady wydawania decyzji dotyczących zapewnienia finansowania z budżetu państwa programów wieloletnich oraz innych wydatków.
3. Rada Ministrów wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 2, uwzględnia właściwość podmiotów realizujących zadania oraz zakres tych zadań.

Art. 120.

W toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu państwa następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów;
- 2) pełna realizacja zadań następuje w terminach określonych przepisami i harmonogramem, o którym mowa w art. 111 ust. 1;
- 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;

- 4) przeniesienia wydatków w budżecie państwa mogą być dokonywane na zasadach i w zakresie określonych w art. 129 – 131;
- 5) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów prawa zamówień publicznych, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych, z odpowiednim zastosowaniem art. 22 i art. 113.

Art. 121.

1. Wydatki nieprzewidziane, których obowiązkowe płatności wynikają z tytułów egzekucyjnych lub wyroków sądowych, mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel. Odpowiednia zmiana planu wydatków powinna nastąpić w trybie przeniesień wydatków z innych podziałek klasyfikacji wydatków lub z rezerw celowych.
2. Do przeniesień, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń wynikających z art. 129 ust. 1-5.

Art. 122.

1. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa są dokonywane przed innymi wydatkami budżetu państwa.
2. Minister Finansów może dokonywać przeniesień wydatków planowanych na obsługę długu publicznego Skarbu Państwa pomiędzy częściami budżetu państwa, w których ujmuje się obsługę długu zagranicznego Skarbu Państwa oraz obsługę długu krajowego Skarbu Państwa.

Art. 123.

1. Środki finansowe uzyskane przez Ministra Finansów z tytułu transakcji finansowych na instrumentach pochodnych, polegających na wymianie płatności odsetkowych, pomniejszają wydatki związane z obsługą długu Skarbu Państwa.
2. Środki finansowe uzyskane przez Ministra Finansów z tytułu transakcji finansowych na instrumentach pochodnych, polegających na wymianie płatności kapitałowych, pomniejszają rozchody.

Art. 124.

1. Wpłaty środków własnych Unii Europejskiej do jej budżetu dokonywane są w terminach i wysokości wynikającej z umowy międzynarodowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W przypadku, gdy w trakcie roku budżetowego - w wyniku zmian wprowadzonych w budżecie ogólnym Unii Europejskiej - wpłata środków

własnych, o których mowa w ust. 1, ulegnie zwiększeniu i nie będzie możliwe pokrycie zwiększonych środków z rezerw celowych, Rada Ministrów przedstawia sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu propozycje sfinansowania zwiększonego wydatku.

3. W pierwszej kolejności na cel, o którym mowa w ust. 2, przeznaczają się:
  - 1) wydatki zablokowane na podstawie art. 135;
  - 2) niepodzielone rezerwy celowe.
4. Pozytywna opinia sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu o propozycjach sfinansowania zwiększonych wpłat środków własnych Unii Europejskiej oznacza:
  - 1) upoważnienie dla Ministra Finansów do przeniesienia wydatków między częściami i działami w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1;
  - 2) zgodę komisji na zmianę przeznaczenia rezerw celowych bez stosowania trybu określonego w art. 115 w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2;
  - 3) upoważnienie dla Rady Ministrów do dokonania przeniesienia planowanych wydatków pomiędzy częściami i działami budżetu państwa - w przypadku innych wydatków.

Art. 125.

1. Dotacje udzielone z budżetu państwa w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego lub w terminie określonym w rozporządzeniu, wydanym na podstawie art. 138, podlegają zwrotowi do budżetu państwa odpowiednio do dnia 15 lutego następnego roku albo w terminie 21 dni od dnia określonego w tym rozporządzeniu.
2. Dotacje udzielone z budżetu państwa na realizację zadań za granicą w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego podlegają zwrotowi do budżetu państwa do 28 lutego następnego roku.
3. Od kwot dotacji zwróconych po terminie, określonym w ust. 1 i 2, nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu dotacji.
4. Wykorzystanie dotacji następuje w szczególności przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona, albo w przypadku gdy przepisy odrębne stanowią o sposobie udzielenia i rozliczenia dotacji, wykorzystanie następuje przez realizację celów wskazanych w tych przepisach.
5. Dotacje celowe przyznane jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w części niewykorzystanej w danym roku, podlegają

zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zadanie nie zostało wykonane, w terminie określonym w ust. 1.

Art. 126.

1. Dotacje udzielone z budżetu państwa:
  - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 2) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości- podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia 28 lutego roku następującego po roku, w którym udzielono dotacji.
2. Dotacjami pobranymi w nadmiernej wysokości są dotacje otrzymane z budżetu w wysokości wyższej niż określona w odrębnych przepisach, umowie lub wyższej niż niezbędna na dofinansowanie lub finansowanie dotowanego zadania.
3. Dotacjami nienależnymi są dotacje udzielone bez podstawy prawnej.
4. Zwrotowi do budżetu państwa podlega ta część dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, nienależnie udzielona lub pobrana w nadmiernej wysokości.
5. Odsetki od dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa nalicza się począwszy od dnia:
  - 1) przekazania z budżetu państwa dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 2) stwierdzenia nieprawidłowego naliczenia lub nienależnego pobrania dotacji- z zastrzeżeniem, że jeśli dotacja stanowi pomoc publiczną, w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, odsetki nalicza się od dnia przekazania dotacji beneficjentowi.
6. Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo otrzymania dotacji przez kolejne 3 lata, z wyłączeniem:
  - 1) dotacji celowych przyznawanych jednostkom samorządu terytorialnego na realizację:
    - a) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami,
    - b) zadań własnych, których obowiązek dotowania z budżetu państwa wynika z odrębnych ustaw;
  - 2) dotacji, których obowiązek udzielenia, na realizację określonego zadania, wynika z odrębnych ustaw.
7. Okres 3 lat rozpoczyna się:
  - 1) od dnia upływu terminu na zgłoszenie zastrzeżeń do wyników kontroli,

w toku której stwierdzono nieprawidłowości oraz w wyniku której dokonano zwrotu dotacji;

- 2) w innych przypadkach od dnia kiedy decyzja określająca kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, stała się ostateczna.

Art. 127.

1. W przypadku niedokonania zwrotu dotacji w terminie, o którym mowa w art. 125 ust. 1 i 2 oraz art. 126 ust. 1, organ lub inny dysponent części budżetowej, który udzielił dotacji, wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.
2. Organem odwoławczym od decyzji wydanych w pierwszej instancji przez wojewodę jest Minister Finansów.
3. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepisy działu III Ordynacji podatkowej, z wyjątkiem art. 57 tej ustawy.
4. Kompetencje organu podatkowego określone w dziale III Ordynacji podatkowej, wykonuje organ lub inny dysponent części budżetowej, o których mowa w ust. 1.

Art. 128.

1. Zmiany kwot dotacji celowych na zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego mogą następować w terminie do dnia 15 listopada roku budżetowego, a zmiany kwot dotacji na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego - do dnia 30 listopada roku budżetowego.
2. Terminy określone w ust. 1 nie obowiązują w przypadku dofinansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych w związku ze zdarzeniem losowym.

Art. 129.

1. Dysponenci części budżetowych mogą dokonywać przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z zastrzeżeniem ust. 6, w ramach danej części i działu budżetu państwa.
2. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków przeznaczonych na finansowanie programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, wymaga zgody ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
3. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków majątkowych wymaga zgody Ministra Finansów.
4. Dysponenci części budżetowych mogą upoważnić kierowników

podległych jednostek do dokonywania przeniesień wydatków w obrębie jednego rozdziału, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Upoważnienia, o których mowa w ust. 4, nie obejmują przenoszenia wydatków, na dokonanie których wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego lub Ministra Finansów.
6. Przeniesienia wydatków, o których mowa w ust. 1 i 4, nie mogą zwiększać planowanych wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
7. Przepisy ust. 1-6 nie mają zastosowania do podziału rezerw budżetu państwa.
8. Ministrowie będący dysponentami więcej niż jednej części budżetowej mogą dokonywać przeniesień wydatków między częściami w ramach jednego działu i rozdziału budżetu państwa. O podjętych decyzjach ministrowie informują niezwłocznie Radę Ministrów. Rada Ministrów może uchylić decyzję ministra w terminie 30 dni od dnia poinformowania o podjęciu decyzji.

Art. 130.

1. Minister Finansów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dokonuje przeniesień między częściami i działami budżetu państwa wydatków przeznaczonych na realizację programów operacyjnych finansowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2.
2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego niezwłocznie informuje Radę Ministrów o przyczynach wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów o przeniesieniu, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia poinformowania o podjęciu decyzji.

Art. 131.

1. Prezes Rady Ministrów może, w razie zniesienia lub przekształcenia ministerstwa, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych między częściami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.
2. Prezes Rady Ministrów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, może określić dla utworzonego lub przekształconego ministerstwa kwoty wynagrodzeń w podziale na części i działy budżetu państwa.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku zniesienia lub przekształcenia, będących dysponentami części budżetowych, organów, urzędów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów albo ministra.

Art. 132.

1. Środki z budżetu państwa, przeznaczone na finansowanie programów wieloletnich ujętych w wykazach, o których mowa w art. 77 ust. 2 pkt 4, nie mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2, wykorzystane na inne cele.
2. Niewykorzystane środki na finansowanie programów wieloletnich Rada Ministrów może przeznaczyć na finansowanie innych programów wieloletnich lub zobowiązań Skarbu Państwa.

Art. 133.

W planach finansowych państwowego funduszu celowego i agencji wykonawczej mogą być dokonywane zmiany przychodów i wydatków (kosztów) w trakcie roku budżetowego po uzyskaniu zgody odpowiednio ministra nadzorującego lub dysponującego państwowym funduszem celowym lub nadzorującego agencję wykonawczą. O dokonanych zmianach należy powiadomić Ministra Finansów.

Art. 134.

1. Minister Finansów sprawuje ogólną kontrolę:
  - 1) realizacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów budżetu państwa;
  - 2) wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej;
  - 3) poziomu deficytu sektora finansów publicznych.
2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego sprawuje nadzór i kontrolę nad realizacją programów i projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 4.
3. Dysponenci części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę:
  - 1) nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych oraz przestrzegania przez te jednostki realizacji procedury kontroli oraz zasady wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków;
  - 2) wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa;
  - 3) realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa;
  - 4) przestrzegania realizacji procedur kontroli finansowej w toku wykonywania budżetu;
  - 5) nad prawidłowością dokonywania zmian wartości kosztorysowej inwestycji, które są finansowane ze środków budżetu państwa;
  - 6) nad prawidłowością przygotowania i uzgodnienia programu inwestycji budowlanej, której realizacja będzie finansowana lub dofinansowana z

budżetu państwa.

4. Przedmiotem nadzoru i kontroli, o których mowa w ust. 3, jest w szczególności:
  - 1) prawidłowość i terminowość pobierania dochodów;
  - 2) zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem;
  - 3) prawidłowość wykorzystania środków finansowych, w tym zakres zrealizowanych zadań;
  - 4) wysokość i terminy przekazywania dotacji;
  - 5) prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją z budżetu państwa;
  - 6) ocena celowości i ekonomicznej efektywności inwestycji oraz zasadności jej planowanego zakresu rzeczowego i terminu realizacji;
  - 7) prawidłowość obliczenia wartości kosztorysowej inwestycji oraz realność kwot planowanych przez inwestora na jej finansowanie.

Art. 135.

1. W przypadku stwierdzenia:
  - 1) niegospodarności w określonych jednostkach,
  - 2) opóźnień w realizacji zadań,
  - 3) nadmiaru posiadanych środków,
  - 4) naruszenia zasad gospodarki finansowej, o których mowa w art. 120 - może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.
2. Blokowanie planowanych wydatków budżetowych oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków.
3. Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują:
  - 1) Minister Finansów - w zakresie całego budżetu państwa, z wyłączeniem wydatków podmiotów, o których mowa w art. 104 ust. 2;
  - 2) dysponenci części budżetowych - w zakresie ich części budżetu państwa.
4. O decyzjach, o których mowa w ust. 3 pkt 2, dysponenci części budżetowych niezwłocznie informują Ministra Finansów.
5. W decyzjach, o których mowa w ust. 3, może być zawarty wykaz wydatków, które nie mogą być dokonywane.

6. Minister Finansów, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowane na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3.
7. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, dotyczących wydatkowania środków przeznaczonych na finansowanie programów i projektów, o których mowa w art. 205, Minister Finansów, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do niej zablokowane kwoty wydatków, po poinformowaniu sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu.
8. Rezerwę, o której mowa w ust. 6, przeznaczają się na sfinansowanie zobowiązań Skarbu Państwa lub na cele osobno wskazane w ustawie budżetowej.
9. Rezerwę, o której mowa w ust. 7, przeznaczają się na finansowanie tych programów lub projektów, o których mowa w art. 205, w których realizacji nie występują opóźnienia.
10. Minister Finansów informuje niezwłocznie Radę Ministrów o przyczynach podjęcia decyzji, o których mowa w ust. 3 pkt 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów, w terminie 30 dni od dnia poinformowania o podjęciu decyzji.

Art. 136.

1. W przypadku zagrożenia realizacji ustawy budżetowej może nastąpić blokowanie na czas oznaczony planowanych wydatków budżetu państwa.
2. Blokowanie planowanych wydatków budżetu państwa, o którym mowa w ust. 1, oznacza wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa lub okresowy albo obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków.
3. Rada Ministrów, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu podejmuje, w drodze rozporządzenia, decyzję o blokowaniu wydatków.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, Rada Ministrów określa w szczególności:
  - 1) część budżetu państwa,
  - 2) łączną kwotę wydatków, która podlega blokadzie- uwzględniając stopień zagrożenia realizacji poszczególnych zadań oraz stopień zagrożenia realizacji ustawy budżetowej.
5. Szczegółową klasyfikację wydatków, które podlegają blokowaniu, ustala dysponent części budżetowej.

Art. 137.

W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów.

Art. 138.

1. Niezrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają, z zastrzeżeniem ust. 2, z upływem roku budżetowego.
2. Nie wygasają z upływem roku budżetowego wydatki budżetu państwa:
  - 1) których planowanym źródłem finansowania są przychody z kredytów zagranicznych;
  - 2) przeznaczone na finansowanie programów i projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5.
3. Nie później niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu w tej sprawie opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu, wykaz oraz plan finansowy wydatków, do których nie stosuje się przepisów ust. 1, w szczególności określonej w art. 78 ust. 2, a także plan finansowy wydatków, o których mowa w ust. 2 i ostateczny termin ich dokonania nie dłuższy niż:
  - 30 czerwca następnego roku budżetowego dla wydatków, których źródłem są środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 4,
  - 31 marca następnego roku budżetowego dla pozostałych wydatków niewygasających.
4. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, Rada Ministrów uwzględni terminy zakończenia procedur wynikających z przepisów prawa zamówień publicznych, stopień zaawansowania realizacji programów wieloletnich a w przypadku wydatków inwestycyjnych – zrealizowany, ale niezafakturowany zakres zadań rzeczowych danej inwestycji.
5. Środki finansowe na wydatki, o których mowa w ust. 2, są gromadzone na wyodrębnionym rachunku wydatków centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.
6. Minister Finansów, do dnia 31 grudnia roku budżetowego, przekazuje na rachunek, o którym mowa w ust. 5, środki finansowe w wysokości równej łącznej kwocie wydatków ujętych w planie, o którym mowa w ust. 3.
7. Rada Ministrów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, w szczególności uzasadnionych przypadkach, może wskazać środki finansowe, o których mowa w ust. 2 pkt 2, przeznaczone na realizację programów operacyjnych oraz programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt. 4, do których nie stosuje się przepisów ust. 5 i 6,

uwzględniając rodzaje beneficjentów, rodzaje projektów oraz procedury stosowane przy ich realizacji.

8. Środki finansowe, o których mowa w ust. 7, pozostają na rachunkach beneficjentów programów operacyjnych i programów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt. 4, i mogą być wydatkowane w terminie określonym w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3.
9. Środki finansowe niewykorzystane w terminie określonym przez Radę Ministrów podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa na wyodrębniony rachunek dochodów centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa w terminie 21 dni od dnia określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3.

Rozdział 5. Sprawozdanie z wykonania budżetu

Art. 139.

1. Wykonanie budżetu państwa podlega kontroli Sejmu.
2. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Najwyższej Izbie Kontroli, w terminie do dnia 31 maja roku następnego, roczne sprawozdanie z wykonania budżetu państwa oraz:
  - 1) sprawozdanie o dochodach i wydatkach związanych z zadaniami z zakresu administracji rządowej, realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego, i innymi zadaniami zleconymi jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami;
  - 2) zbiorczą informację o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) ocenę realizacji założeń makroekonomicznych oraz przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa;
  - 4) informację o wykonaniu zadań.
3. Informacja o wykonaniu zadań zawiera:
  - 1) omówienie realizacji zadaniowego planu wydatków, w tym realizacji założonych celów;
  - 2) zestawienie planowanych i poniesionych wydatków na realizację zadań;
  - 3) zestawienie planowanych i poniesionych wydatków na realizację podzadań;
  - 4) zestawienie planowanych i osiągniętych wartości mierników.
4. Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej powinno zawierać:
  - 1) dochody, wydatki oraz nadwyżkę lub deficyt sektora finansów publicznych;

- 2) dochody i wydatki wynikające z zamknięć rachunków budżetu państwa, sporządzone według szczegółowości i układu ustawy budżetowej;
  - 3) przychody i wydatki państwowych funduszy celowych;
  - 4) przychody i koszty agencji wykonawczych;
  - 5) przychody i koszty jednostek, o których mowa w art. 77 ust. 6.
5. Ponadto do sprawozdania dołącza się:
- 1) omówienie wykonania budżetu państwa, z uwzględnieniem różnic między budżetem uchwalonym a wykonanym;
  - 2) informację o realizacji wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego;
  - 3) omówienie wielkości środków własnych Unii Europejskiej oraz środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem różnic między wielkościami uchwalonymi a wykonanymi;
  - 4) informacje dotyczące otrzymanych i wydatkowanych środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3;
  - 5) informacje o wykonaniu zadań, w ramach planowanych kwot wydatków, wraz z opisem celów tych zadań, mierników wykonania oraz przewidywanych trzyletnich kosztów finansowych związanych z ich realizacją, a także o wydatkach poniesionych na ich realizację.
6. Zbiorcza informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego powinna zawierać odrębnie dla każdego stopnia jednostki samorządu terytorialnego:
- 1) zestawienie dochodów według ważniejszych źródeł;
  - 2) zestawienie wydatków według działów;
  - 3) zestawienie wydatków według ważniejszych rodzajów wydatków;
  - 4) omówienie wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
7. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, Rada Ministrów dołącza:
- 1) sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady stanowiącej, że:
    - a) łączna kwota państwowego długu publicznego,
    - b) łączna kwota długu Skarbu Państwa- nie może przekroczyć 60 % wartości rocznego produktu krajowego brutto w danym roku budżetowym;
  - 2) informację dotyczącą długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 37.

Art. 140.

Minister Finansów przedstawia komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu i Najwyższej Izbie Kontroli informację o przebiegu wykonania budżetu państwa za pierwsze półrocze w terminie do dnia 10 września tego roku.

Rozdział 6. Bankowa obsługa budżetu państwa

Art. 141.

1. Dla obsługi budżetu państwa są prowadzone następujące rachunki bankowe:
  - 1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa, z wyodrębnieniem rachunków dochodów i wydatków budżetu państwa oraz rachunków środków do sfinansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa;
  - 2) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, z wyodrębnieniem rachunków dochodów i wydatków;
  - 3) rachunki bieżące urzędów obsługujących organy podatkowe, dla gromadzenia dochodów budżetu państwa, z wyodrębnieniem rachunków dla niektórych rodzajów dochodów;
  - 4) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych, o ile przepisy odrębnych ustaw nie stanowią inaczej;
  - 5) rachunki pomocnicze;
  - 6) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 pkt 1-5 prowadzi Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego, z zastrzeżeniem ust. 3-5.
3. Wyboru podmiotu prowadzącego obsługę rachunków, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4, dokonuje Minister Finansów, uwzględniając niezbędne warunki techniczne i organizacyjne, które powinny być spełnione przez ten podmiot, kwalifikacje zawodowe pracowników, jak również wpływ na stan finansów publicznych w związku z podjęciem i prowadzeniem obsługi tych rachunków.
4. Bank Gospodarstwa Krajowego może podjąć obsługę rachunków, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, nie wcześniej niż z dniem przyjęcia przez Rzeczpospolitą Polską waluty euro.
5. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków wymienionych w ust. 1 pkt 5 oraz rachunków państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 6 pkt 13-15, może prowadzić Narodowy Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego lub inny bank, z zastrzeżeniem ust. 6. Wyboru banku innego niż Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego dla obsługi tych rachunków dokonuje się w trybie przepisów

prawa zamówień publicznych.

6. Minister Finansów może dokonać wyboru podmiotu prowadzącego obsługę rachunków bankowych, wymienionych w ust. 1 pkt 5, dla niektórych rodzajów rachunków pomocniczych.

Art. 142.

1. Dochody budżetu państwa są gromadzone odpowiednio na rachunkach urzędów obsługujących organy podatkowe dla gromadzenia dochodów lub na rachunkach bieżących dochodów państwowych jednostek budżetowych, i przekazywane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa, którego dysponentem jest Minister Finansów.
2. Wydatki budżetu państwa są dokonywane przez dysponentów środków budżetowych z ich rachunków bieżących wydatków ze środków otrzymanych bezpośrednio lub poprzez rachunek bieżący wydatków dysponenta nadrzędnego, z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.
3. Niewykorzystane przez dysponentów środków budżetowych środki, o których mowa w ust. 2, są przekazywane bezpośrednio lub poprzez rachunek bieżący wydatków dysponenta nadrzędnego, na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.
4. Operacje z tytułu przychodów i rozchodów budżetu państwa są dokonywane na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa.

Art. 143.

Minister Finansów, kierując się ogólnie sprawowaną kontrolą realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób wykonywania budżetu państwa, w tym w szczególności:

- 1) sposób i warunki ustanawiania przez dysponentów części budżetowych dysponentów niższego stopnia;
- 2) tryb i terminy przekazywania:
  - a) na centralny rachunek bieżący budżetu państwa dochodów pobieranych przez urzędy obsługujące organy podatkowe i państwowe jednostki budżetowe z rachunków, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 2 i 3,
  - b) z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa środków na rachunki, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 2 i 3, z tytułu zwrotu nadpłat dochodów, określonych w odrębnych przepisach, dokonywanych z tych rachunków,
  - c) z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa środków na rachunki, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 2, w celu dokonywania wydatków tych jednostek,

- d) na centralny rachunek bieżący budżetu państwa niewykorzystanych środków, o których mowa w art. 142 ust. 3.

Art. 144.

1. Obsługa bankowa rachunków budżetu państwa jest prowadzona w ramach umowy rachunku bankowego.
2. W ramach obsługi bankowej budżetu państwa podmiot prowadzący obsługę udostępnia:
  - 1) Ministrowi Finansów i Najwyższej Izbie Kontroli informacje o stanach środków na rachunkach, o których mowa w art. 141 ust. 1,
  - 2) właściwym dysponentom informacje o stanach środków w podległych im jednostkach, na rachunkach bieżących, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 2 i 3

- w zakresie i terminach określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3.
3. Minister Finansów mając na względzie ujednoczenie zasad obsługi rachunków budżetu państwa oraz kierując się koniecznością zapewnienia płynnego przepływu informacji określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i tryb dokonywania operacji na rachunkach, o których mowa w art. 141 ust. 1, oraz zakres i terminy udostępniania informacji, o których mowa w ust. 2, w ramach prowadzonej obsługi bankowej budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Jeżeli podmiotem prowadzącym obsługę centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa jest Narodowy Bank Polski, Minister Finansów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, zasięga opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Dział V. Budżet i uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego

Rozdział 1. Podstawowe definicje i zasady

Art. 145.

1. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki.
2. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany na rok budżetowy.
3. Podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym jest uchwała budżetowa.
4. Uchwała budżetowa składa się z:
  - 1) budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
  - 2) przepisów regulacyjnych, o których mowa w art. 146;

- 3) załączników, o których mowa w art. 147.

Art. 146.

1. W przepisach regulacyjnych określa się:
  - 1) łączną kwotę planowanych dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z wyodrębnieniem dochodów bieżących i majątkowych;
  - 2) łączną kwotę planowanych wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z wyodrębnieniem wydatków bieżących i majątkowych;
  - 3) kwotę planowanej nadwyżki budżetu lub planowanego deficytu budżetu;
  - 4) łączną kwotę planowanych przychodów budżetu;
  - 5) łączną kwotę planowanych rozchodów budżetu.
2. W przepisach regulacyjnych określa się ponadto:
  - 1) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania:
    - a) kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
    - b) kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na sfinansowanie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
    - c) kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów,
    - d) zobowiązań z tytułu umów, których realizacja w roku następnym jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki i których termin zapłaty upływa w roku następnym;
  - 2) limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych, o których mowa w art. 60 ust. 1;
  - 3) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do dokonywania zmian w budżecie, w zakresie określonym w art. 184;
  - 4) kwotę wydatków przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, zgodnie z zawartą umową, z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego;
  - 5) szczególne zasady wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym, w tym wynikające z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231, z późn. zm. ⁶⁾) i przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia

---

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 167,

2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm. ⁷⁾);

- 6) uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy;
  - 7) inne postanowienia, których zamieszczenie w uchwale budżetowej wynika z postanowień organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.
3. W uchwale budżetowej nie zamieszcza się przepisów niezwiązanych z wykonywaniem budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 147.

Uchwała budżetowa zawiera także w formie załącznika:

- 1) zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) prognozę kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego i lata następne, na które zaciągnięto zobowiązania;
- 3) wykaz obowiązujących umów o partnerstwie publiczno-prywatnym;
- 4) limit wydatków na wieloletnie programy, uchwalane przez organ stanowiący w drodze odrębnych uchwał.

Art. 148.

1. Zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 147 pkt 1, sporządza się w podziale na dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych i dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych .
2. W zestawieniu planowanych kwot dotacji wyodrębnia się dotacje podmiotowe, dotacje przedmiotowe i dotacje celowe związane z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 149.

Wykaz obowiązujących umów o partnerstwie publiczno-prywatnym, o którym mowa w art. 147 pkt 3 zawiera:

- 1) przedmiot i cel umowy;
- 2) strony umowy;
- 3) okres wykonywania umowy;

---

poz. 1372, z 2003 r. Nr 80, poz. 719 i Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 99, poz. 1001, Nr 152, poz. 1597 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 23, poz. 186, Nr 132, poz. 1110, Nr 155, poz. 1298 i Nr 179, poz. 1485 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Nr 171, poz. 1225 i Nr 220, poz. 1600.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2006 r. Nr 169, poz. 1199, Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 124.

- 4) łączną kwotę wydatków na wykonanie umowy, w tym łączną kwotę wydatków budżetowych;
- 5) łączne kwoty wydatków w poszczególnych latach, w tym łączną kwotę wydatków budżetu w poszczególnych latach.

Art. 150.

1. Uchwała budżetowa określa w formie załącznika, oprócz limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na wieloletnie programy, w tym ujęte w kontraktach wojewódzkich zawartych między ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego a zarządem województwa oraz na programy i projekty realizowane ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3.
2. Załącznik, o którym mowa w ust. 1, zawiera:
  - 1) nazwę i cel programu, projektu lub zadania;
  - 2) jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację lub koordynującą wykonywanie programu, projektu lub zadania;
  - 3) okres realizacji i łączne nakłady finansowe;
  - 4) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz prognozowane wydatki w kolejnych latach.
3. Kolejne uchwały budżetowe określają nakłady na uruchomiony program, projekt lub zadanie, o których mowa w ust. 1, w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.
4. Zmiana kwot wydatków na realizację programu, projektu lub zadania, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, zmieniającej zakres wykonywania lub wstrzymującej ich wykonywanie.
5. Jeżeli organ stanowiący nie postanowi o zaniechaniu realizacji, okresowym wstrzymaniu realizacji lub o ograniczeniu rzeczowego zakresu programu wieloletniego, a wydatki zaplanowane w projekcie budżetu przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego nie różnią się od wydatków uchwalonych dla danego programu wieloletniego, organ stanowiący nie może bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego zmniejszyć wydatków zaplanowanych na realizację programu wieloletniego.

Art. 151.

1. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego określa odrębna ustawa.
2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są przeznaczone na realizację zadań określonych w odrębnych przepisach, w szczególności na:
  - 1) zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
  - 2) zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami;
  - 3) zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do

- realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- 4) zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
  - 5) pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego odrębną uchwałą.

Art. 152.

1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być sfinansowany przychodami pochodzącymi z:
  - 1) sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego;
  - 2) kredytów;
  - 3) pożyczek;
  - 4) prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego;
  - 5) nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego z lat ubiegłych;
  - 6) wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Art. 153.

Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane, o ile tak stanowią odrębne przepisy, dotacje podmiotowe oraz dotacje przedmiotowe.

Art. 154.

1. Dotacje przedmiotowe mogą być udzielane wyłącznie na dofinansowanie wykonywania zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego i są kalkulowane według stawek jednostkowych odnoszących się do kosztu wytworzenia wyrobu lub świadczenia usługi.
2. Stawki dotacji przedmiotowych ustala organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 155.

1. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być udzielona innym jednostkom samorządu terytorialnego pomoc finansowa w formie dotacji celowej albo pomoc rzeczowa.
2. Podstawą udzielenia pomocy, o której mowa w ust. 1, jest umowa. Przepis art. 178 stosuje się odpowiednio.

3. Do zwrotu dotacji udzielonych na podstawie umowy zawartej pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 179. Spory w zakresie zwrotu dotacji rozstrzygają sądy powszechne.

Art. 156.

1. Podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki.
2. Zlecenie zadania i udzielenie dotacji następuje zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a jeżeli dotyczy ono innych zadań niż określone w tej ustawie - na podstawie umowy jednostki samorządu terytorialnego z podmiotem, o którym mowa w ust. 1;
3. Umowa, o której mowa w ust. 2, powinna określać:
  - 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
  - 2) wysokość dotacji celowej udzielanej podmiotowi wykonującemu zadanie i tryb płatności;
  - 3) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
  - 4) tryb kontroli wykonywania zadania;
  - 5) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej;
  - 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania.
4. Tryb postępowania o udzielenie dotacji na inne zadania niż określone w ustawie, o której mowa w ust. 2, sposób jej rozliczania oraz sposób kontroli wykonywania zleconego zadania określa w drodze uchwały organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, mając na uwadze zapewnienie jawności postępowania o udzielenie dotacji i jej rozliczenia.

Art. 157.

1. W budżecie jednostki samorządu terytorialnego mogą być tworzone rezerwy celowe i rezerwa ogólna.
2. Rezerwy celowe są tworzone na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu.
3. Suma rezerw celowych nie może przekroczyć 5 % wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
4. Rezerwa ogólna nie może być wyższa niż 1 % wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
5. Rezerwami, o których mowa w ust. 1, dysponuje zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 158.

Przez potrzeby pożyczkowe budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się zapotrzebowanie na środki finansowe niezbędne do:

- 1) sfinansowania deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) spłat wcześniej zaciągniętych zobowiązań;
- 3) wykonywania innych operacji finansowych związanych z długiem jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 2. Planowanie i uchwalanie uchwały budżetowej

Art. 159.

Inicjatywa w sprawie sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu uchwały:

- 1) budżetowej,
- 2) o prowizorium budżetowym,
- 3) o zmianie uchwały budżetowej

- należy wyłącznie do zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 160.

Uchwała organu stanowiącego w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej określa w szczególności:

- 1) wymaganą szczegółowość projektu budżetu;
- 2) wykaz spraw, które winny być uregulowane w projekcie uchwały budżetowej;
- 3) materiały informacyjne, które zarząd przedłoży organowi stanowiącemu wraz z projektem uchwały budżetowej;
- 4) terminy obowiązujące w toku prac nad projektem budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) obowiązki jednostek organizacyjnych jednostki samorządu terytorialnego w toku prac nad projektem budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 161.

1. W planie dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego wyszczególnia się w układzie działów klasyfikacji planowane kwoty dochodów bieżących i dochodów majątkowych.
2. Przez dochody bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi.
3. W planie dochodów bieżących ujmuje się w układzie działów planowane kwoty dochodów bieżących w szczególności z tytułu:
  - 1) poszczególnych podatków i opłat stanowiących dochody budżetu jednostki samorządu terytorialnego;

- 2) udziałów we wpływach z podatków stanowiących dochody budżetu państwa;
  - 3) subwencji ogólnej z budżetu państwa;
  - 4) dotacji i środków na finansowanie wydatków bieżących poniesionych na realizację zadań wykonywanych z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3.
4. W planie dochodów majątkowych ujmuje się w układzie działów planowane kwoty dochodów majątkowych, do których zalicza się:
- 1) dotacje i środki otrzymane na inwestycje;
  - 2) dochody ze sprzedaży majątku;
  - 3) dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.
5. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić większą szczegółowość planu dochodów budżetu.

Art. 162.

1. W planie wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego wyszczególnia się, w układzie działów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej, planowane kwoty wydatków bieżących i wydatków majątkowych.
2. Przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.
3. W planie wydatków bieżących ujmuje się w układzie działów i rozdziałów planowane kwoty wydatków bieżących, w szczególności na:
  - 1) wydatki jednostek budżetowych, w tym na:
    - a) wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,
    - b) na zakup towarów i usług,
    - c) koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań;
  - 2) dotacje na zadania bieżące;
  - 3) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
  - 4) wydatki na programy i projekty realizowane ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3 w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego;
  - 5) wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, przypadające do spłaty w danym roku budżetowym;
  - 6) obsługę długu jednostki samorządu terytorialnego.
4. W planie wydatków majątkowych ujmuje się w układzie działów i rozdziałów planowane kwoty wydatków majątkowych, do których zalicza się wydatki na:

- 1) inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy i projekty realizowane ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3 w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego;
  - 2) zakup i objęcie akcji;
  - 3) wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
5. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić większą szczegółowość planu wydatków.

Art. 163.

1. W planie dochodów i wydatków budżetu określa się także dochody i wydatki finansowane z tych dochodów, związane ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu jednostki wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.
2. W planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego uwzględnia się dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami oraz dochody i wydatki związane z realizacją zadań wspólnych realizowanych w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

Art. 164.

1. Kwoty dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych odrębnymi ustawami jednostkom samorządu terytorialnego określone są przez dysponentów części budżetowych według zasad przyjętych w budżecie państwa do określenia wydatków podobnego rodzaju, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
2. Dysponenci części budżetowych dokonują podziału kwot dotacji celowych oraz kwot dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami, i przekazują jednostce samorządu terytorialnego informacje o kwotach wynikających z podziału, w terminie do dnia 25 października roku poprzedzającego rok, na który opracowywana jest ustawa budżetowa i uchwała budżetowa.
3. W terminie 21 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej na dany rok dysponenci części budżetowych przekazują jednostce samorządu terytorialnego informacje o kwotach dotacji celowych i kwotach dochodów, wynikających z podziału kwot określonych w ustawie budżetowej.

Art. 165.

1. Dotacje celowe na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz

innych zadań zleconych ustawami są przekazywane jednostce samorządu terytorialnego przez wojewodów w okresach miesięcznych, na podstawie harmonogramu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa, w terminie umożliwiającym pełne i terminowe wykonywanie zadań.

2. Dotacje celowe na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami mogą również być przekazywane - w terminach określonych w odrębnych przepisach - przez:
  - 1) Kierownika Krajowego Biura Wyborczego lub działających z jego upoważnienia dyrektorów zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego na finansowanie zadań związanych z prowadzeniem rejestru wyborców oraz organizacją i przeprowadzaniem wyborów i referendum;
  - 2) dyrektorów urzędów statystycznych na finansowanie zadań związanych z organizacją spisów powszechnych i rolnych.

Art. 166.

1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje pobrane dochody budżetowe związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami, pomniejszone o określone w odrębnych przepisach dochody budżetowe przysługujące jednostce samorządu terytorialnego z tytułu wykonywania tych zadań, na rachunek bieżący dochodów dysponenta części budżetowej przekazującego dotację celową, według stanu środków określonego na:
  - 1) 10 dzień miesiąca - w terminie do 15 dnia danego miesiąca;
  - 2) 20 dzień miesiąca - w terminie do 25 dnia danego miesiąca.
2. Pobrane do dnia 31 grudnia i nieprzekazane w terminach, o których mowa w ust. 1, dochody budżetowe związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami są przekazywane odpowiednio przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego - na rachunek bieżący dochodów dysponenta części budżetowej przekazującego dotacje celowe w terminie do dnia 8 stycznia roku następującego po roku budżetowym, a gdy ten dzień jest dniem wolnym od pracy - do pierwszego dnia roboczego po tym terminie.
3. Dochody, o których mowa w ust. 1 i 2, są przekazywane wraz z należnymi odsetkami:
  - 1) ustawowymi, pobranymi od dłużników z tytułu nieterminowo regulowanych należności, stanowiących dochód budżetu państwa;
  - 2) naliczonymi w wysokości jak dla zaległości podatkowych w przypadku nieodprowadzonych dochodów budżetowych przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego w terminach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 167.

1. Zarząd sporządza i przedkłada projekt uchwały budżetowej:
  - 1) organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego,
  - 2) regionalnej izbie obrachunkowej - celem zaopiniowania
- do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
2. Wraz z projektem uchwały budżetowej zarząd przedkłada organowi stanowiącemu i regionalnej izbie obrachunkowej:
  - 1) objaśnienia do projektu uchwały budżetowej;
  - 2) informację o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego, zawierającą:
    - a) dane dotyczące przysługujących jednostce samorządu terytorialnego praw własności,
    - b) dane dotyczące:
      - innych niż własność praw majątkowych, w tym w szczególności o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym, wierzytelnościach, udziałach w spółkach, akcjach,
      - posiadania,
    - c) dane o zmianach w stanie mienia komunalnego, w zakresie określonym w lit. a i b, od dnia złożenia poprzedniej informacji,
    - d) dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania,
    - e) inne dane i informacje o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia jednostki samorządu terytorialnego;
  - 3) prognozę kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego i lata następne, na które zaciągnięto zobowiązania;
  - 4) inne materiały, określone w uchwale, o której mowa w art. 160.
3. Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego jest obowiązany przedstawić, przed uchwaleniem budżetu, organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 168.

Uchwałę budżetową organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach - nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego.

Art. 169.

1. Do czasu uchwalenia uchwały budżetowej, jednak nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego, podstawą gospodarki finansowej jest

projekt uchwały budżetowej przedstawiony organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może wprowadzić w projekcie uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego zmian powodujących zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
3. W przypadku nieuchwalenia uchwały budżetowej w terminie, o którym mowa w ust. 1, regionalna izba obrachunkowa, w terminie do końca lutego roku budżetowego, ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zadań własnych oraz zadań zleconych. Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały, o której mowa w ust. 1.

Art. 170.

W przypadku gdy dochody i wydatki państwa określa ustawa o prowizorium budżetowym, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, na wniosek zarządu, może podjąć uchwałę o prowizorium budżetowym jednostki samorządu terytorialnego na okres objęty ustawą o prowizorium budżetowym.

Art. 171.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki.
2. Wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem ust. 3
3. Wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, jedynie o kwotę związaną z realizacją zadań bieżących ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 3, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Art. 172.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja może spowodować, że w roku budżetowym lub w jakimkolwiek roku przypadającym po roku budżetowym, relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:
  - 1) spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 60 ust. 1,
  - 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na cele określone w art. 60 ust. 1 pkt 2

- wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 60 ust. 1,
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji
- do planowanych dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o wpływy uzyskane ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące po wyłączeniu odsetek, do dochodów ogółem budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
  2. Do planowanych dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1, zalicza się otrzymane dotacje rozwojowe wyłącznie w części związanej z realizacją zadań własnych tej jednostki.
  3. Okres trzech ostatnich lat obejmuje rok poprzedzający rok budżetowy, na który uchwalana jest uchwała budżetowa oraz dwa poprzednie lata.
  4. Do obliczenia relacji, o której mowa w ust. 1, dla roku poprzedzającego rok budżetowy przyjmuje się planowane wartości, wykazane w sprawozdaniu za trzy kwartały, sporządzonym na mocy odrębnych przepisów. Do obliczenia relacji dla poprzednich dwóch lat przyjmuje się wielkości wynikające ze sprawozdań.
  5. Ograniczeń określonych w ust. 1 nie stosuje się do:
    - 1) emitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 17 ust. 3;
    - 2) poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego z wykorzystaniem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3.
  6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się po zakończeniu programu, projektu lub zadania, realizowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 3, oraz po otrzymaniu refundacji dokonanych wydatków.
  7. W przypadku gdy określone w umowie środki, o których mowa w art. 17 ust. 3, nie zostaną przekazane lub po ich przekazaniu orzeczony zostanie ich zwrot, jednostka samorządu terytorialnego nie może emitować papierów wartościowych, zaciągać kredytów, pożyczek i udzielać poręczeń i gwarancji do czasu spełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 173.

1. Do łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym spłat i wykupów, o których mowa w art. 172 ust. 1 pkt 1-3, dodaje się, przypadające do spłaty w tym samym roku budżetowym, kwoty zobowiązań związku współtworzonego przez daną jednostkę samorządu terytorialnego:
  - 1) w wysokości proporcjonalnej do jej udziału we wspólnej inwestycji współfinansowanej kredytem, pożyczką lub emisją

- obligacji spłacanych lub wykupywanych w danym roku budżetowym;
- 2) w pozostałych przypadkach w wysokości proporcjonalnej do jej udziału we wpłatach wnoszonych na rzecz związku, którego jest członkiem.
2. Przepisy art. 172 ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.
  3. Zarząd związku jednostki samorządu terytorialnego informuje zarządy jednostek samorządu terytorialnego, tworzących związek, o kwotach zobowiązań związku.

Art. 174.

1. Regionalna izba obrachunkowa przedstawia opinie w sprawach:
  - 1) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez jednostkę samorządu terytorialnego;
  - 2) prawidłowości dołączonej do projektu uchwały budżetowej prognozy kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 147 pkt 2, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów w następnych latach, na które zaciągnięto zobowiązania.
2. Opinie, o których mowa w ust. 1, są publikowane przez jednostkę samorządu terytorialnego w terminie miesiąca od dnia przekazania projektu uchwały budżetowej do regionalnej izby obrachunkowej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.⁸⁾).
3. W przypadku negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej, w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jednostka samorządu terytorialnego dokonuje takiej zmiany uchwały budżetowej, aby została zachowana relacja określona w art. 172.

Rozdział 3. Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 175.

1. Budżet jednostki samorządu terytorialnego wykonuje jej zarząd.
2. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego sprawuje ogólny nadzór nad realizacją, określonych uchwałą budżetową, dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
3. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego sprawuje kontrolę przestrzegania realizacji procedur kontroli finansowej przez podległe i nadzorowane jednostki sektora finansów publicznych.

---

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110.

Art. 176.

1. W terminie 7 dni od dnia przekazania projektu uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje podległym jednostkom informacje niezbędne do opracowania projektów ich planów finansowych.
2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, opracowują projekty planów finansowych w terminie 30 dni od dnia otrzymania informacji określonej w ust. 1, nie później jednak niż do dnia 22 grudnia.

Art. 177.

1. W terminie 21 dni od dnia uchwalenia uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego:
  - 1) przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji;
  - 2) opracowuje plan finansowy zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami, przyjmując jako podstawę dla tego planu kwotę dotacji przyznanych na ten cel w danym roku budżetowym oraz wielkość dochodów związanych z realizacją tych zadań, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa.
2. Jednostki organizacyjne jednostki samorządu terytorialnego dostosowują projekty planów do uchwały budżetowej.
3. W planie finansowym urzędu jednostki samorządu terytorialnego ujmuje się wszystkie wydatki budżetowe nieujęte w planach finansowych innych jednostek budżetowych, w tym wydatki związane z funkcjonowaniem organu stanowiącego i zarządu jednostki samorządu terytorialnego.
4. W planie, o którym mowa w ust. 3, ujmuje się także:
  - 1) dotacje na rzecz spółek wykonujących zadania jednostki samorządu terytorialnego w sferze użyteczności publicznej;
  - 2) dotacje i środki przekazywane na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego i związków jednostek samorządu terytorialnego;
  - 3) wpłaty na rzecz związków jednostek samorządu terytorialnego;
  - 4) wpłaty do budżetu państwa z przeznaczeniem na zwiększenie części subwencji ogólnej, określone w odrębnych przepisach;
  - 5) płatności oraz składki wpłacane na rzecz instytucji krajowych i zagranicznych.
5. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może opracować harmonogram realizacji budżetu jednostki samorządu terytorialnego i poinformować o nim podległe i nadzorowane jednostki.

Art. 178.

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego, udzielając dotacji celowej, w tym jednostce sektora finansów publicznych, w przypadku gdy odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa nie określają trybu i zasad udzielania lub rozliczania tej dotacji, zawiera umowę, w której określa w szczególności:

- 1) wysokość dotacji, cel lub opis zakresu rzeczowego zadania, na którego realizację środki dotacji są przekazywane;
- 2) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 3) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, z tym że termin ten nie może być dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania.

Art. 179.

1. Dotacje udzielone z budżetu jednostki samorządu terytorialnego:
  - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 2) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości
- podlegają zwrotowi do budżetu wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia 28 lutego roku następującego po roku, w którym udzielono dotacji.
2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, udzielone na okres krótszy niż rok budżetowy podlegają zwrotowi w terminie miesiąca od zakończenia realizacji zadania określonego w umowie.
3. Dotacjami pobranymi w nadmiernej wysokości są dotacje otrzymane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego w wysokości wyższej niż określona w odrębnych przepisach, umowie lub wyższej niż niezbędna na dofinansowanie lub finansowanie dotowanego zadania.
4. Dotacjami nienależnymi są dotacje udzielone bez podstawy prawnej.
5. Zwrotowi do budżetu jednostki samorządu terytorialnego podlega ta część dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, nienależnie udzielona lub pobrana w nadmiernej wysokości.
6. Odsetki od dotacji podlegających zwrotowi do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nalicza się począwszy od dnia:
  - 1) przekazania z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem;
  - 2) następującego po upływie terminu zwrotu określonego w ust. 1 i 2 w odniesieniu do dotacji pobranej nienależnie lub w nadmiernej wysokości.
7. Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo otrzymania dotacji przez kolejne 3 lata, licząc od dnia stwierdzenia nieprawidłowego wykorzystania dotacji.
8. Okres 3 lat rozpoczyna się:

- 1) od dnia upływu terminu na zgłoszenie zastrzeżeń do wyników kontroli, w toku której stwierdzono nieprawidłowości oraz w wyniku której dokonano zwrotu dotacji;
- 2) w innych przypadkach od dnia kiedy decyzja określająca kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, stała się ostateczna.

Art. 180.

1. W przypadku niedokonania zwrotu dotacji w terminie, o którym mowa w art. 179 ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa, wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.
2. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy - Ordynacja podatkowa, z wyjątkiem art. 57 tej ustawy.
3. Kompetencje organu podatkowego określone w dziale III ustawy - Ordynacja podatkowa, wykonuje organ, o którym mowa w ust. 1.

Art. 181.

W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów;
- 2) pełna realizacja zadań następuje w terminach określonych przepisami i harmonogramem, o którym mowa w art. 177 ust. 5;
- 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
- 4) przeniesienia wydatków w budżecie jednostki samorządu terytorialnego mogą być dokonywane na zasadach i w zakresie, określonych w art. 182-184;
- 5) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów prawa zamówień publicznych, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych, z odpowiednim zastosowaniem art. 22 i art. 156.

Art. 182.

Wydatki nieprzewidziane, których obowiązkowe płatności wynikają z tytułów egzekucyjnych lub wyroków sądowych, mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel. Odpowiednia zmiana planu wydatków powinna nastąpić w trybie przeniesień wydatków z innych

podziałek klasyfikacji wydatków lub z rezerw celowych w trybie uchwały organu stanowiącego.

Art. 183.

1. W toku wykonywania budżetu zarząd może dokonywać zmian w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego polegających na:
  - 1) zmianach planu dochodów i wydatków związanych ze zmianą kwot lub uzyskaniem dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa, funduszy celowych oraz z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
  - 2) zmianach w planie dochodów jednostki samorządu terytorialnego, wynikających ze zmian kwot subwencji w wyniku podziału rezerw subwencji ogólnej;
  - 3) zmianach w planie wydatków jednostki samorządu terytorialnego w ramach działu w zakresie wydatków bieżących, z wyjątkiem zmian planu wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
2. Zarząd województwa może dokonywać zmian w planie dochodów i wydatków budżetu samorządu województwa w zakresie środków przeznaczonych na realizację programów operacyjnych, dla których samorząd województwa jest instytucją zarządzającą lub pośredniczącą.
3. Zmiany, o których mowa w ust. 2, mogą być dokonywane w związku z wnioskiem beneficjenta pomocy udzielanej ze środków przewidzianych na realizację programów operacyjnych, wyłącznie w ramach przyznanych środków.

Art. 184.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do:
  - 1) dokonywania innych zmian w planie wydatków niż określone w art. 183 ust. 1, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami;
  - 2) przekazania niektórych uprawnień do dokonywania przeniesień planowanych wydatków innym jednostkom organizacyjnym jednostki samorządu terytorialnego;
  - 3) przekazania uprawnień innym jednostkom organizacyjnym jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania zobowiązań z tytułu umów, których realizacja w roku następnym jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki i termin zapłaty upływa w roku następnym.
2. Kierownicy jednostek organizacyjnych dokonujący przeniesień wydatków na podstawie upoważnień, o których mowa w ust. 1 pkt 2, wprowadzają odpowiednie zmiany w planach finansowych i informują o dokonanych przeniesieniach zarząd.

Art. 185.

1. Rezerwy celowe mogą być przeznaczone, wyłącznie na cel, na jaki zostały utworzone, oraz wykorzystane zgodnie z klasyfikacją wydatków.
2. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.
3. Wydatki przenoszone z rezerwy ogólnej nie mogą zwiększać planowanych wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 186.

1. W przypadkach stwierdzenia:
  - 1) niegospodarności w określonych jednostkach,
  - 2) opóźnień w realizacji zadań,
  - 3) nadmiaru posiadanych środków,
  - 4) naruszenia zasad gospodarki finansowej, o których mowa w art. 181 - zarząd jednostki samorządu terytorialnego może podjąć decyzję o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.
2. O podjętej decyzji zarząd zawiadamia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.
3. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, przenieść zablokowane kwoty wydatków do rezerwy celowej, z tym że decyzje o przeznaczeniu tych środków podejmuje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.
4. Rezerwa celowa, o której mowa w ust. 3, nie może być przeznaczona na finansowanie wynagrodzeń i uposażeń.

Art. 187.

Kierownik jednostki budżetowej jednostki samorządu terytorialnego może, w celu realizacji zadań, zaciągać zobowiązania pieniężne do wysokości kwot wydatków określonych w zatwierdzonym planie finansowym jednostki.

Art. 188.

1. Czynności prawnych polegających na zaciąganiu kredytów i pożyczek oraz udzielaniu pożyczek, poręczeń i gwarancji oraz emisji papierów wartościowych dokonuje dwóch członków zarządu wskazanych w uchwale przez zarząd, z zastrzeżeniem ust. 2. Dla ważności tych czynności konieczna jest kontrasygnata skarbnika jednostki samorządu terytorialnego.
2. Czynności prawnych, o których mowa w ust. 1, w gminie dokonuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).
3. Skarbnik, który odmówi kontrasygnaty, dokonuje jej na pisemne

polecenie przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadku, gdy wykonanie polecenia stanowiłoby przestępstwo albo wykroczenie; w takim przypadku powiadamia o tym organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego i regionalną izbę obrachunkową.

Art. 189.

1. Niezrealizowane kwoty wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego wygasają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4, z upływem roku budżetowego.
2. Nie wygasają z upływem roku budżetowego wydatki budżetu przeznaczone na finansowanie zadań, programów i projektów dofinansowywanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3.
3. W odniesieniu do wydatków, o których mowa w ust. 2, organ stanowiący określa ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w następnym roku budżetowym.
4. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1, oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym.
5. Ostateczny termin dokonania wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego upływa 30 czerwca następnego roku budżetowego.
6. Łącznie z terminem dokonania wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, organ stanowiący ustala plan finansowy tych wydatków w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków z wyodrębnieniem wydatków majątkowych.
7. Środki finansowe na wydatki, o których mowa w ust. 2 i 4, są gromadzone na wyodrębnionym subkoncie podstawowego rachunku bankowego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 190.

1. Bankową obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykonuje bank wybrany na zasadach określonych w przepisach prawa zamówień publicznych.
2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem jednostki samorządu terytorialnego i bankiem.
3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd danej jednostki do lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach w innych bankach.
4. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej zaciągać kredyty w wybranych przez siebie bankach, w trybie określonym w przepisach prawa zamówień publicznych.

5. W celu zabezpieczenia kredytu lub pożyczki nie można udzielać pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem bankowym jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 4. Tryb zatwierdzenia wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 191.

Jednostki, o których mowa w art. 6 pkt 9, 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, przedstawiają właściwemu zarządowi w terminie do dnia:

- 1) 31 lipca roku budżetowego - informację o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze, uwzględniającą w szczególności stan należności i zobowiązań, w tym wymagalnych;
- 2) 28 lutego roku następującego po roku budżetowym - sprawozdanie roczne z wykonania planu finansowego jednostki, w szczególności nie mniejszej niż w planie finansowym.

Art. 192.

1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego i regionalnej izbie obrachunkowej informację o przebiegu wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego za pierwsze półrocze, w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej oraz informację, o której mowa w art. 191 pkt 1, w terminie do dnia 31 sierpnia.
2. Zakres i formę informacji o przebiegu wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego za pierwsze półrocze oraz informacji, o której mowa w art. 191 pkt 1, określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 193.

1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, w terminie do dnia 31 marca następnego roku budżetowego, organowi stanowiącemu:
  - 1) sprawozdanie roczne z wykonania budżetu tej jednostki, zawierające zestawienie dochodów i wydatków wynikające z zamknięć rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej;
  - 2) sprawozdania, o których mowa w art. 191 pkt 2.
2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia regionalnej izbie obrachunkowej, w terminie do dnia 31 marca następnego roku budżetowego.

Art. 194.

Sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego sporządza się na podstawie danych z ewidencji księgowej budżetu. W sprawozdaniu powinny być zawarte w szczególności następujące informacje:

- 1) dochody i wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego w szczególności określonej jak w uchwale budżetowej;
- 2) zmiany w planie wydatków na realizację programów i projektów realizowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, dokonane w trakcie roku budżetowego;
- 3) stopień zaawansowania realizacji programów wieloletnich.

Art. 195.

1. Sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego zarząd przekazuje organowi stanowiącemu do zatwierdzenia, w terminie do dnia 31 maja następnego roku budżetowego.
2. Komisja rewizyjna organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje sprawozdanie finansowe, wraz z wynikami finansowego audytu zewnętrznego, o których mowa w art. 232 ust. 1, oraz sprawozdanie z wykonania budżetu wraz z opinią regionalnej izby obrachunkowej, z zastrzeżeniem art. 229 ust. 3.
3. Komisja rewizyjna przedstawia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 15 czerwca następnego roku budżetowego, wniosek w sprawie absolutorium dla zarządu.
4. Organ stanowiący zatwierdza sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, w terminie do dnia 30 czerwca następnego roku budżetowego.

Art. 196.

1. Nie później niż dnia 30 czerwca następnego roku budżetowego, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla zarządu po zapoznaniu się ze:
  - 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu;
  - 2) sprawozdaniem finansowym;
  - 3) wynikami finansowego audytu zewnętrznego, o których mowa w art. 232;
  - 4) opinią regionalnej izby obrachunkowej, o której mowa w art. 195 ust. 2;
  - 5) stanowiskiem komisji rewizyjnej.
2. Organ stanowiący może zażądać, by zarząd przedłożył organowi stanowiącemu dodatkowe wyjaśnienia, odnoszące się do dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.

Dział VI. Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi

Art. 197.

1. Środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5, są gromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych, prowadzonych w euro.
2. Obsługę bankową rachunków, o których mowa w ust. 1, prowadzi Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie umów rachunku bankowego.
3. W ramach obsługi, o której mowa w ust. 2, Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego dokonują wypłat w złotych lub w euro na podstawie dyspozycji Ministra Finansów lub jego pełnomocników.
4. Środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5, stanowią dochody budżetu państwa po ich przekazaniu w złotych na rachunek dochodów budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 5 oraz art. 198.
5. Nie stanowią dochodów budżetu państwa środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 i 5, przeznaczone na realizację:
  - 1) programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna, o których mowa w rozdziale III rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 1);
  - 2) programów, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1638/2006 z dnia 24 października 2006 r. określającym przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Dz. Urz. UE L 310 z 9.11.2006, str. 1).

Art. 198.

Środki, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 5, stanowią dochody jednostek samorządu terytorialnego, przychody innych jednostek sektora finansów publicznych lub jednostek spoza tego sektora, jeżeli jednostki te otrzymały te środki bezpośrednio od dawcy środków, chyba że możliwość otrzymania tych środków wynika z umowy międzynarodowej lub porozumienia pomiędzy organem administracji rządowej a dawcą środków.

Art. 199.

1. Środki, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, są przeznaczone wyłącznie na cele określone w umowie międzynarodowej, przepisach odrębnych lub deklaracji dawcy.
2. Wydatki związane z realizacją programów i projektów finansowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3, są dokonywane

zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

3. Przy wydatkowaniu środków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, a także środków przeznaczonych na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków, stosuje się odpowiednio zasady rozliczania określone dla dotacji z budżetu państwa.

Art. 200.

1. Środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5, mogą być wykorzystane na:
  - 1) finansowanie wydatków państwowych jednostek budżetowych związanych z realizacją programów finansowanych z udziałem tych środków;
  - 2) dotacje rozwojowe dla jednostek sektora finansów publicznych oraz innych podmiotów będących beneficjentami tych środków, a także dla podmiotów, którym - w ramach programu finansowanego z udziałem tych środków - została powierzona realizacja zadań odnoszących się bezpośrednio do beneficjentów;
  - 3) finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej zgodnie z odrębnymi przepisami.
2. Dotacje rozwojowe mogą być przekazywane z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa w formie zaliczki lub zwrotu wydatków poniesionych na realizację programu operacyjnego finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, programu finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 3 lub projektów w ramach tych programów lub programów finansowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 4.
3. Państwowe fundusze celowe oraz agencje wykonawcze mogą otrzymywać dotacje rozwojowe przeznaczone na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2.
4. Dotacje rozwojowe mogą być przekazywane przez podmioty, którym – w ramach programu finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2-5 – została powierzona realizacja zadań odnoszących się bezpośrednio do beneficjentów.

Art. 201.

1. W przypadku regionalnego programu operacyjnego samorząd województwa otrzymuje z budżetu państwa dotację rozwojową na realizację tego programu.
2. Dotacja, o której mowa w ust. 1, stanowi dochód samorządu województwa.
3. Dotacja, o której mowa w ust. 1, może być przeznaczona na:
  - 1) realizację projektów samorządu województwa;
  - 2) dotacje rozwojowe dla beneficjentów regionalnego programu operacyjnego, w tym jednostek samorządu terytorialnego.

4. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż określona w ustawie budżetowej.

Art. 202.

1. Zarząd województwa udziela dotacji rozwojowych beneficjentom regionalnego programu operacyjnego.
2. Dotacje, o których mowa w art. 200 ust. 1 pkt 2, udzielone jednostce samorządu terytorialnego, stanowią dochód tej jednostki.

Art. 203.

Przepisy art. 201 i 202 stosuje się odpowiednio do programów operacyjnych, dla których zarząd województwa jest instytucją pośredniczącą.

Art. 204.

1. Dotacje rozwojowe udzielone z budżetu państwa w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego lub w terminie określonym w rozporządzeniu, wydanym na podstawie art. 138, podlegają zwrotowi do budżetu państwa odpowiednio do dnia 15 lutego następnego roku budżetowego albo w terminie 21 dni od dnia określonego w tym rozporządzeniu.
2. Od kwot dotacji zwróconych po terminie, określonym w ust. 1, nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu dotacji.
3. Wykorzystanie dotacji następuje w szczególności przez zapłatę za zrealizowane zadania albo realizację celu, na który dotacja była udzielona.

Art. 205.

1. Programy operacyjne ujmowane są w załączniku do ustawy budżetowej.
2. Dla każdego programu operacyjnego w załączniku, o którym mowa w ust. 1, określa się:
  - 1) instytucję zarządzającą;
  - 2) środki na realizację programu, w tym:
    - a) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
    - b) środki pochodzące z budżetu państwa,
    - c) środki pochodzące z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
    - d) inne publiczne środki krajowe,
    - e) inne środki;
  - 3) kategorię interwencji funduszy strukturalnych;
  - 4) planowane w roku budżetowym i kolejnych dwóch latach dochody budżetu państwa z tytułu wpływu środków z budżetu Unii

Europejskiej;

- 5) planowane w roku budżetowym i kolejnych dwóch latach wydatki na realizację programu, w szczególności określonej w pkt 2;
  - 6) plan wydatków budżetu państwa w roku budżetowym na finansowanie programów, w szczególności klasyfikacji budżetowej: część, dział, rozdział.
3. Środki, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, są określane w uchwałach organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.
  4. W terminie do dnia 15 sierpnia gminy i powiaty realizujące programy operacyjne przedkładają zarządowi województwa informację o środkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, planowanych na realizację programów operacyjnych wynikających z uchwał, których mowa w ust. 3.
  5. W terminie do dnia 31 sierpnia zarząd województwa przedkłada ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego zbiorczą informację o środkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, planowanych na realizację programów operacyjnych w województwie.

Art. 206.

1. Jednostki realizujące program mogą zaciągać zobowiązania, rozumiane jako suma limitów wydatków wynikających z decyzji o dofinansowaniu lub umów z beneficjentami programów operacyjnych, do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych dla całego programu, z uwzględnieniem wieloletnich limitów zobowiązań i wydatków, o których mowa w art. 77 ust. 2 pkt 6 i 8.
2. Na wniosek instytucji zarządzającej, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego w porozumieniu z Ministrem Finansów, może wyrazić zgodę na zaciągnięcie zobowiązań przekraczających łączną kwotę wydatków programu operacyjnego, o której mowa w art. 205 ust. 2 pkt 2, nie więcej jednak niż o 10 % łącznej kwoty wydatków. O wyrażonej zgodzie minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego informuje Radę Ministrów.

Art. 207.

Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania i rozliczania zaliczek na finansowanie projektów realizowanych ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, beneficjentom lub wykonawcom, mając na względzie:

- 1) rodzaje realizowanych projektów;
- 2) koszt projektu;
- 3) konieczność zagwarantowania prawidłowości dokonywania wydatków.

Art. 208.

1. Szczegółowe warunki przekazywania i wykorzystania dotacji rozwojowej, o której mowa w art. 200, określa umowa.
2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać:

- 1) opis przedsięwzięcia, w tym cel, na jaki przyznano środki, i termin jego realizacji;
  - 2) miesięczny lub kwartalny harmonogram dokonywania wydatków w ramach programu lub projektu;
  - 3) wysokość dotacji przyznanych i warunki przekazywania tych dotacji;
  - 4) zobowiązanie do poddania się kontroli i tryb kontroli realizacji przedsięwzięcia;
  - 5) termin i sposób rozliczenia przyznanej dotacji;
  - 6) formy zabezpieczeń należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy;
  - 7) warunki rozwiązania umowy ze względu na nieprawidłowości występujące w trakcie realizacji programu lub projektu;
  - 8) warunki i terminy zwrotu środków nieprawidłowo wykorzystanych lub pobranych w nadmiernej wysokości lub w sposób nienależny;
  - 9) inne postanowienia wynikające z przepisów wspólnotowych lub krajowych.
3. Aktualizacja harmonogramu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, nie wymaga zmiany umowy.
  4. Szczegółowe warunki wykorzystania środków, o których mowa w art. 200 ust. 1 pkt 1, określone zostają w porozumieniu lub umowie zawartych z instytucją pośredniczącą lub wdrażającą. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, z wyjątkiem pkt 6.

Art. 209.

1. W przypadku gdy środki, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, 4 i 5, a także środki przeznaczone na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków lub dotacji, o których mowa w art. 200, są:
  - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 199,
  - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości- podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, na rachunek wskazany przez organ lub jednostkę przekazujące te środki, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 4. Przepisy art. 126 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.
2. Wykorzystanie środków, o których mowa w ust. 1, w sposób określony w ust. 1 pkt 1 powodujący niezrealizowanie pełnego zakresu rzeczowego projektu, określonego w umowie o której mowa w art. 208 ust. 1, wyklucza prawo otrzymania środków, o których mowa w ust. 1, na realizację projektu w ramach programów finansowanych z udziałem tych środków. Okres wykluczenia rozpoczyna się od dnia, kiedy decyzja, o której mowa w ust. 4, stała się ostateczna, zaś kończy się z upływem 3 lat od dnia dokonania zwrotu tych środków.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do podmiotów, które w oparciu o przepisy prawa realizują zadania interesu publicznego, jeśli spowoduje to niemożność wdrożenia działania w ramach programu operacyjnego lub znacznej jego części oraz do państwowych jednostek budżetowych i jednostek samorządu terytorialnego.
4. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, organ pełniący funkcję instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wydaje decyzje określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.
5. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy Ordynacja podatkowa, z wyjątkiem art. 57 tej ustawy.
6. Uprawnienia organu podatkowego określonego w dziale III ustawy Ordynacja podatkowa przysługują:
  - 1) organowi pełniącemu funkcję instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju - jako organowi pierwszej instancji;
  - 2) ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego - jako organowi odwoławczemu.
7. Do egzekucji należności, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 210.

Środki budżetu państwa przeznaczone na realizację Wspólnej Polityki Rolnej są wydatkowane przez agencje płatnicze, o których mowa w odrębnych przepisach, zgodnie z ustalonymi procedurami.

Art. 211.

1. Należności i wierzytelności przypadające agencjom płatniczym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej mogą być, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umarzone w całości lub w części, a ich spłata odraczana lub rozkładana na raty.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb umarzania w całości lub w części, odraczania lub rozkładania na raty spłaty należności, o których mowa w ust. 1, a także wskaże organy do tego uprawnione, z uwzględnieniem:
  - 1) przesłanek uzasadniających umorzenie w całości lub w części, odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty tych należności;
  - 2) rodzaju i zakresu udzielonych ulg w spłaceniu należności;
  - 3) właściwości organów uprawnionych do umarzania należności w całości lub w części, odraczania lub rozkładania ich spłaty na raty w zależności od wysokości kwoty udzielonej ulgi.

Dział VII. Audyt w sektorze finansów publicznych

Rozdział 1. Audyt wewnętrzny oraz koordynacja kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych

Art. 212.

1. Audytem wewnętrznym jest ogół działań obejmujących:
  - 1) niezależne badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, o których mowa w art. 41 ust. 3, w wyniku którego kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów;
  - 2) czynności doradcze, w tym składanie wniosków, mające na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.
2. Ocena, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczy w szczególności:
  - 1) zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa oraz obowiązującymi w jednostce procedurami wewnętrznymi;
  - 2) efektywności prowadzonej działalności;
  - 3) wiarygodności sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu;
  - 4) zapewnienia ochrony zasobów jednostki.

Art. 213.

1. Audyt wewnętrzny prowadzi się w:
  - 1) jednostkach, o których mowa w art. 104 ust. 2;
  - 2) Biurze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Biurze Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Biurze Rzecznika Praw Dziecka, Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, Biurze Krajowej Rady Sądownictwa, Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciw Narodowi Polskiemu, Krajowym Biurze Wyborczym, Państwowej Inspekcji Pracy oraz sądach;
  - 3) ministerstwach;
  - 4) Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
  - 5) urzędach centralnych;
  - 6) Rządowym Centrum Legislacji;
  - 7) Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej;
  - 8) urzędach wojewódzkich;

- 9) urzędach celnych;
  - 10) izbach celnych;
  - 11) urzędach kontroli skarbowej;
  - 12) urzędach skarbowych;
  - 13) izbach skarbowych;
  - 14) funduszach celowych, stanowiących wyodrębnione jednostki organizacyjne;
  - 15) Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzanych przez nie funduszach;
  - 16) Narodowym Funduszu Zdrowia;
  - 17) należących do sektora finansów publicznych państwowych osobach prawnych, których zadania są określone ustawowo i są finansowane ze środków publicznych;
  - 18) powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury;
  - 19) jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej;
  - 20) jednostkach budżetowych Policji;
  - 21) regionalnych izbach obrachunkowych.
2. Audyt wewnętrzny prowadzi się również w innych, niż wymienione w ust. 1, jednostkach sektora finansów publicznych, w tym w jednostkach samorządu terytorialnego i jednostkach wymienionych w art. 6 pkt 5, 9, 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli jednostki te gromadzą znaczne środki publiczne lub dokonują znacznych wydatków publicznych.
  3. Do kwot środków publicznych, o których mowa w ust. 4, jednostki, o których mowa w ust. 2, doliczają odpowiednio kwoty środków z państwowych funduszy celowych przekazanych na realizację zadań określonych w odrębnych ustawach.
  4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, dla jednostek, o których mowa w ust. 2:
    - 1) łączną kwotę środków publicznych gromadzonych w ciągu roku kalendarzowego, której przekroczenie powoduje obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych;
    - 2) łączną kwotę wydatków i rozchodów środków publicznych, dokonywanych w ciągu roku kalendarzowego, której przekroczenie powoduje obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych;
    - 3) termin, w ciągu którego jednostki sektora finansów publicznych będą zobowiązane do rozpoczęcia prowadzenia audytu wewnętrznego.

5. Jeżeli ujęte w budżecie jednostki samorządu terytorialnego gromadzone środki publiczne lub wydatki i rozchody środków publicznych przekroczą kwotę określoną w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 4, wówczas audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w urzędzie danej jednostki samorządu terytorialnego.
6. Kwoty określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 4, nie mogą być niższe niż 0,001 % produktu krajowego brutto.

Art. 214.

1. W urzędach w rozumieniu przepisów o służbie cywilnej, zadania związane z kontrolą finansową i audytem wewnętrznym przypisane kierownikowi jednostki, wykonuje dyrektor generalny.
2. W jednostkach samorządu terytorialnego zadania związane z kontrolą finansową i audytem wewnętrznym przypisane kierownikowi jednostki wykonuje odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa.

Art. 215.

1. Audyt wewnętrzny w jednostce sektora finansów publicznych prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w tej jednostce, z zastrzeżeniem ust. 2-8.
2. W jednostkach sektora finansów publicznych audyt wewnętrzny może prowadzić audytor wewnętrzny zatrudniony w jednostce nadrzędnej lub nadzorującej.
3. W państwowej jednostce budżetowej działającej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w jednostce nadrzędnej lub nadzorującej.
4. W uczelniach publicznych, w których nie zostały przekroczone kwoty określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 213 ust. 4, audyt wewnętrzny może prowadzić audytor wewnętrzny zatrudniony w jednej z uczelni publicznych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy rektorami tych uczelni.
5. W sądzie rejonowym audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w sądzie okręgowym.
6. W prokuraturze rejonowej audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w prokuraturze okręgowej.
7. W urzędzie celnym audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w izbie celnej.
8. W jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej podległych Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej, z wyjątkiem okręgowych

inspektoratów Służby Więziennej, audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej. W jednostce organizacyjnej Służby Więziennej podległej dyrektorowi okręgowemu Służby Więziennej audyt wewnętrzny prowadzi audytor wewnętrzny zatrudniony w okręgowym inspektoracie Służby Więziennej.

9. Kierownik jednostki nadrzędnej lub nadzorującej, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego i jednostek wymienionych w art. 6 pkt 5, 9, 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, niezwłocznie informuje Ministra Finansów o prowadzeniu audytu wewnętrznego w jednostce podległej lub nadzorowanej przez audytora wewnętrznego zatrudnionego w jednostce nadrzędnej lub nadzorującej.

Art. 216.

Audytor wewnętrzny podlega bezpośrednio kierownikowi jednostki, który zapewnia organizacyjną odrębność wykonywania przez audytora zadań określonych w ustawie.

Art. 217.

1. Rozwiązanie stosunku pracy z audytorem wewnętrznym, zatrudnionym w jednostkach, o których mowa w art. 213 ust. 1 i 2, nie może nastąpić bez zgody Ministra Finansów.
2. Zmiana warunków pracy audytora wewnętrznego zatrudnionego w jednostkach, o których mowa w art. 213 ust. 1 i 2, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego, może być dokonana po zasięgnięciu opinii Ministra Finansów.
3. Minister Finansów może zażądać informacji i dokumentów dotyczących rozwiązania stosunku pracy z audytorem wewnętrznym, w zakresie niezbędnym do wyrażenia zgody, o której mowa w ust. 1.

Art. 218.

Kierownik jednostki sektora finansów publicznych może utworzyć komórkę audytu wewnętrznego, w której są zatrudnieni audytorzy wewnętrzni i inne osoby. Działalność tej komórki koordynuje audytor wewnętrzny wyznaczony przez kierownika jednostki.

Art. 219.

1. Audyt wewnętrzny, z zastrzeżeniem ust. 2, przeprowadza się na podstawie

rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych, zwanego dalej „planem audytu”.

2. W uzasadnionych przypadkach audyt wewnętrzny przeprowadza się poza planem audytu.
3. Plan audytu przygotowuje audytor wewnętrzny w porozumieniu z kierownikiem jednostki.
4. Audytor wewnętrzny przedstawia kierownikowi jednostki oraz Ministrowi Finansów, z zastrzeżeniem art. 225 ust. 2:
  - 1) do końca marca każdego roku - sprawozdanie z wykonania planu audytu za rok poprzedni;
  - 2) do końca października każdego roku - plan audytu na rok następny;
  - 3) w każdym czasie, na ich wniosek, informację o przeprowadzanych audytach wewnętrznych.
5. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, tryb sporządzania oraz wzór sprawozdania, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, uwzględniając informacje wynikające ze sprawozdań z przeprowadzenia audytu wewnętrznego.

Art. 220.

1. Do przeprowadzania audytu wewnętrznego uprawnia imienne upoważnienie wystawione przez kierownika jednostki oraz legitymacja służbowa lub dowód tożsamości.
2. W przypadkach wymagających specjalnych kwalifikacji audytor wewnętrzny może, w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki, powołać rzeczoznawcę.

Art. 221.

1. Przed rozpoczęciem audytu wewnętrznego w komórce organizacyjnej audytor wewnętrzny zawiadamia kierownika tej komórki o przedmiocie i czasie trwania audytu wewnętrznego.
2. Kierownik komórki, o której mowa w ust. 1, zapewnia audytorowi wewnętrznemu warunki niezbędne do sprawnego przeprowadzania audytu wewnętrznego, przedstawia żądane dokumenty oraz ułatwia terminowe udzielanie wyjaśnień przez pracowników tej komórki.
3. Obowiązkiem audytora wewnętrznego jest rzetelne, obiektywne i niezależne:
  - 1) ustalenie stanu faktycznego w zakresie funkcjonowania jednostki;
  - 2) określenie oraz analiza przyczyn i skutków stwierdzonych uchybień;

- 3) przedstawienie zaleceń w sprawie usunięcia stwierdzonych uchybień lub wprowadzenia usprawnień.
4. Wyniki audytu wewnętrznego przedstawia się w sprawozdaniu z przeprowadzenia audytu wewnętrznego.

Art. 222.

- 1 Sprawozdanie z przeprowadzenia audytu wewnętrznego jest przekazywane kierownikowi jednostki oraz Ministrowi Finansów na jego wniosek. Sprawozdanie stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110).
2. Informacji publicznej nie stanowią dokumenty wytworzone przez audytora w trakcie przeprowadzenia audytu wewnętrznego.
3. Kierownik jednostki, na podstawie sprawozdania z przeprowadzenia audytu wewnętrznego, podejmuje działania mające na celu usunięcie uchybień lub usprawnienie funkcjonowania jednostki, informując o tym audytora wewnętrznego.
4. Jeżeli w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania sprawozdania z przeprowadzenia audytu wewnętrznego nie zostaną podjęte działania mające na celu usunięcie uchybień, kierownik jednostki informuje o tym Ministra Finansów oraz audytora wewnętrznego, uzasadniając brak podjęcia działań, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W jednostkach podległych lub nadzorowanych przez właściwych ministrów, w przypadku, o którym mowa w ust. 4, kierownik jednostki informuje również właściwego ministra.

Art. 223.

Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania audytu wewnętrznego, a w szczególności:

- 1) szczegółowe warunki planowania audytu wewnętrznego, w tym wzór planu audytu,
- 2) sposób dokumentowania wyników audytu wewnętrznego,
- 3) sposób współpracy z pracownikami komórki, w której jest przeprowadzany audyt wewnętrzny,
- 4) tryb sporządzania oraz elementy sprawozdania, o którym mowa w art. 221 ust. 4

- z uwzględnieniem powszechnie uznawanych standardów.

Art. 224.

Audytorem wewnętrznym może być osoba, która:

- 1) ma obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, chyba że przepisy odrębne uzależniają zatrudnienie w jednostce sektora finansów publicznych od posiadania obywatelstwa polskiego;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była karana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada wyższe wykształcenie;
- 5) posiada następujące kwalifikacje zawodowe do przeprowadzania audytu wewnętrznego:
  - a) jeden z certyfikatów: Certified Internal Auditor (CIA), Certified Government Auditing Professional (CGAP), Certified Information Systems Auditor (CISA), Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), Certified Fraud Examiner (CFE), Certification in Control SelfAssessment (CCSA), Certified Financial Services Auditor (CFSA) lub Chartered Financial Analyst (CFA), lub
  - b) ukończyła aplikację kontrolerską i złożyła egzamin kontrolerski z wynikiem pozytywnym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, lub
  - c) złożyła z wynikiem pozytywnym egzamin kwalifikacyjny na stanowisko inspektora kontroli skarbowej, lub
  - d) uprawnienia biegłego rewidenta, lub
  - e) złożyła, w latach 2003-2006, z wynikiem pozytywnym egzamin na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów.

Art. 225.

1. Organem administracji rządowej właściwym w sprawach koordynacji kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych jest Minister Finansów.
2. W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek wymienionych w art. 6 pkt 5, 9, 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, kompetencje Ministra Finansów określone w art. 217 ust. 2, art. 219 ust. 4, art. 222 ust.

1 i 4, art. 226 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz ust. 4 wykonują odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa.

Art. 226.

1. Koordynacja kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych obejmuje w szczególności:
  - 1) określanie i upowszechnianie standardów kontroli finansowej, zgodnych z powszechnie uznawanymi standardami;
  - 2) określanie i upowszechnianie standardów audytu wewnętrznego, zgodnych z powszechnie uznawanymi standardami;
  - 3) współpracę z zagranicznymi instytucjami zajmującymi się audytem wewnętrznym;
  - 4) uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie określonym w niniejszym rozdziale oraz podejmowanie działań w celu poprawy funkcjonowania audytu wewnętrznego i kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych;
  - 5) zlecenie audytu wewnętrznego, za zgodą kierownika jednostki;
  - 6) ocenę prowadzenia audytu wewnętrznego.
2. Zlecenie przeprowadzenia audytu wewnętrznego, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, może również nastąpić na wniosek Prezesa Rady Ministrów. W tym przypadku nie jest wymagana zgoda kierownika jednostki.
3. W zakresie środków, o których mowa w art. 17 ust. 3, zadania Ministra Finansów, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, wykonuje Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.
4. Dla realizacji celu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, kierownik jednostki ma obowiązek przedkładać na żądanie Ministra Finansów wszelkie materiały i dokumenty z zachowaniem przepisów o tajemnicy ustawowo chronionej, a także udzielać informacji i wyjaśnień.
5. Obowiązku, o którym mowa w ust. 4, nie stosuje się do jednostek, o których mowa w art. 104 ust. 2, oraz do Biura Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Biura Rzecznika Praw Dziecka, Biura Krajowej Rady Sądownictwa oraz sądów.
6. Ocena, o której mowa w ust. 1 pkt 6, może być przeprowadzana w siedzibie jednostki, z wyłączeniem sądów i trybunałów.
7. Minister Finansów określi w formie komunikatu oraz ogłosi w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów standardy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.

Rozdział 2. Audyt zewnętrzny jednostek sektora finansów publicznych

Art. 227.

1. Finansowym audytem zewnętrznym w sektorze finansów publicznych jest ogół działań polegających na ocenie rocznego sprawozdania finansowego w celu wyrażenia opinii o tym, czy księgi rachunkowe wraz z dowodami księgowymi stanowiącymi podstawę dokonanych w nich zapisów i sporządzone na podstawie ksiąg roczne sprawozdanie finansowe są prawidłowe oraz czy sprawozdanie finansowe rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową badanej jednostki.
2. Ocena, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:
  - 1) następcze sprawdzenie przestrzegania zasad rachunkowości;
  - 2) badanie dowodów księgowych oraz zapisów w księgach rachunkowych;
  - 3) badanie zgodności sprawozdania finansowego z zapisami w księgach rachunkowych.

Art. 228.

1. Audytorem zewnętrznym dla jednostek sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego i jednostek wymienionych w art. 6 pkt 5, 9, 10 i 13, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, jest Najwyższa Izba Kontroli.
2. Finansowy audyt zewnętrzny jest przeprowadzany w jednostkach, w których funkcję kierownika jednostki pełnią dysponenci części budżetowych, a łączna kwota wydatków i rozchodów tych jednostek dokonanych w ciągu poprzedniego roku kalendarzowego przekracza 20 mln zł z wyłączeniem Najwyższej Izby Kontroli.
3. Najwyższa Izba Kontroli może przeprowadzać finansowy audyt zewnętrzny także w innych jednostkach niż wymienione w ust. 2.
4. Przepis ust. 3 nie dotyczy jednostek, których sprawozdania finansowe podlegają badaniu na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 229.

1. Audytorem zewnętrznym dla jednostek samorządu terytorialnego jest właściwa miejscowo regionalna izba obrachunkowa.
2. Finansowy audyt zewnętrzny w jednostkach samorządu terytorialnego, w których liczba mieszkańców przekracza 40 tysięcy, przeprowadza się corocznie.

3. Finansowy audyt zewnętrzny w jednostkach samorządu terytorialnego, które nie przekraczają progu określonego w ust. 2, przeprowadza się nie rzadziej niż raz na cztery lata.
4. Przepisy ust. 2 i 3 nie dotyczą jednostek, których sprawozdania finansowe podlegają badaniu na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 230.

1. Audytor zewnętrzny, o którym mowa w art. 228 ust. 1, przeprowadza finansowy audyt zewnętrzny w trybie określonym w ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, z późn. zm.⁹⁾).
2. Audytor zewnętrzny, o którym mowa w art. 229 ust. 1, przeprowadza finansowy audyt zewnętrzny w trybie określonym w ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577, z późn. zm.¹⁰⁾).

Art. 231.

1. Finansowy audyt zewnętrzny przeprowadza się z uwzględnieniem:
  - 1) przepisów niniejszej ustawy, ustawy o rachunkowości oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych;
  - 2) powszechnie uznawanych standardów finansowego audytu zewnętrznego.
2. Prezes Najwyższej Izby Kontroli ogłosi, w drodze zarządzenia, uznawane standardy oraz wzór pisemnej opinii i raportu, o których mowa w art. 233 ust. 1. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 232.

1. Regionalna izba obrachunkowa przekazuje wyniki finansowego audytu zewnętrznego organowi stanowiącemu jednostki, w której przeprowadzono audyt.
2. Regionalna izba obrachunkowa przekazuje Najwyższej Izbie Kontroli do

---

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zastały ogłoszone w Dz. U z 2001 r. Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 123, poz. 1291, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 14, poz. 114 i Nr 169, poz. 1417 oraz z 2006 r. Nr 79, poz. 549, Nr 170, poz. 1218 i Nr 218, poz. 1592.

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zastały ogłoszone w Dz. U z 2001 r. Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 149, poz. 1454, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 14, poz. 114, Nr 64, poz. 565 i Nr 249, poz. 2104.

końca stycznia każdego roku zbiorcze wyniki finansowych audytów zewnętrznych przeprowadzonych w roku poprzednim.

Art. 233.

1. Wyniki finansowego audytu zewnętrznego są przedstawiane w pisemnej opinii i uzasadniającym ją raporcie.
2. Najwyższa Izba Kontroli przekazuje wyniki zewnętrznego audytu finansowego Radzie Ministrów oraz kierownikowi jednostki pełniącemu funkcję dysponenta części budżetowej.

Art. 234.

Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Sejmowi zbiorcze wyniki finansowego audytu zewnętrznego, o którym mowa w art. 228 ust. 2 i 3, wraz z analizą wykonania budżetu państwa.

Art. 235.

Najwyższa Izba Kontroli sprawuje nadzór nad prawidłowym przeprowadzaniem finansowego audytu zewnętrznego w sektorze finansów publicznych, w tym nad przestrzeganiem uznawanych standardów.

Art. 236.

Tryb wejścia w życie ustawy określa odrębna ustawa.